ബാലകാണ്ഡം

ഹരിഃ ശ്രീ ഗണപതയേ നമഃ
അവിഘ്നമസ്തു

ശ്രീരാമ! രാമ! രാമ! ശ്രീരാമചന്ദ്ര! ജയ!
ശ്രീരാമ! രാമ! രാമ! ശ്രീരാമഭദ്ര! ജയ!
ശ്രീരാമ! രാമ! രാമ! സീതാഭിരാമ! രാമ!
ശ്രീരാമ! രാമ! രാമ! ലോകാഭിരാമ! ജയ!
ശ്രീരാമ! രാമ! രാമ! രാവണാന്തക! രാമ!
ശ്രീരാമ! മമ ഹൃദി രമതാം രാമ! രാമ!
ശ്രീരാഘവാത്മാരാമ! ശ്രീരാമ! രമാപതേ!
ശ്രീരാമ! രമണീയവിഗ്രഹ! നമോസ്തു തേ
നാരായണായ നമോ നാരായണായ നമോ
നാരായണായ നമോ നാരായണായ നമഃ
ശ്രീരാമനാമം പാടിവന്ന പൈങ്കിളിപ്പെണ്ണേ!
ശ്രീരാമചരിതം നീ ചൊല്ലീടു മടിയാതെ.
ശാരികപ്പൈതൽ താനും വന്ദിച്ചു വന്ദ്യന്മാരെ
ശ്രീരാമസ്മൃതിയോടെ പറഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൾ:

കാരണനായ ഗണനായകൻ ബ്രഹ്മാത്മകൻ
കാരുണ്യമൂർത്തി ശിവശക്തിസംഭവൻ ദേവൻ
വാരണമുഖൻ മമ പ്രാരബ്ധവിഘ്നങ്ങളെ
വാരണം ചെയ്തീടുവാനാവോളം വന്ദിക്കുന്നേൻ.
വാണീടുകനാരതമെന്നുടെ നാവുതന്മേൽ
വാണീമാതാവേ! വർണ്ണവിഗ്രഹേ! വേദാത്മികേ!
നാണമെന്നിയേ മുദാ നാവിന്മേൽ നടനഞ്ചെ-
യ്യേണാങ്കാനനേ! യഥാ കാനനേ ദിഗംബരൻ
വാരിജോൽഭവമുഖവാരിജവാസേ! ബാലേ!

വാരിധിതന്നിൽ തിരമാലകളെന്നപോലെ
ഭാരതീ! പദാവലി തോന്നേണം കാലേ കാലേ
പാരാതെ സലക്ഷണം മേന്മേൽ മംഗളശീലേ!
വൃഷ്ണിവംശത്തിൽ വന്നു കൃഷ്ണനായ്പിറന്നൊരു
വിഷ്ണു വിശ്വാത്മാ വിശേഷിച്ചനുഗ്രഹിയ്ക്കേണം.
വിഷ്ണുജോത്ഭവസുതനന്ദനപുത്രൻ വ്യാസൻ
വിഷ്ണുതാൻ തന്നെ വന്നുപിറന്ന തപോധനൻ.
വിഷ്ണുതന്മായാഗുണചരിത്രമെല്ലാം കണ്ട
കൃഷ്ണനാം പുരാണകർത്താവിനെ വണങ്ങുന്നേൻ.
നാന്മറനേരായ രാമായണം ചമയ്ക്കയാൽ
നാന്മുഖനുള്ളിൽ ബഹുമാനത്തെ വളർത്തൊരു
വാല്മീകി കവിശ്രേഷ്ഠനാകിയ മഹാമുനി
താൻ മമ വരം തരികെപ്പൊഴും വന്ദിയ്ക്കുന്നേൻ.
രാമനാമത്തെസ്സദാകാലവും ജപിച്ചീടും
കാമനാശനനുമാവല്ലഭൻ മഹേശ്വരൻ
ശ്രീമഹാദേവൻ പരമേശ്വരൻ സർവേശ്വരൻ
മാമകേ മനസി വാണീടുവാൻ വന്ദിയ്ക്കുന്നേൻ.
വാരിജോൽഭവനാദിയാകിയ ദേവന്മാരും
നാരദപ്രമുഖന്മാരാകിയ മുനികളും
വാരിജശരാരാതിപ്രാണനാഥയും മമ
വാരിജമകളായ ദേവിയും തുണയ്ക്കേണം.

കാരണഭൂതന്മാരാം ബ്രാഹ്മണരുടെ ചര–
ണാരുണാംബുജലീനപാംസുസഞ്ചയം മമ
ചേതോദർപ്പണത്തിന്റെ മാലിന്യമെല്ലാം തീർത്തു
ശോധനചെയ്തീടുവാനാവോളം വന്ദിയ്ക്കുന്നേൻ.
ആധാരം നാനാജഗന്മയനാം ഭഗവാനും
വേദമെന്നല്ലോ ഗുരുനാഥൻതാനരുൾചെയ്തു:

വേദത്തിനാധാരഭൂതന്മാരിക്കാണായൊരു
ഭൂദേവപ്രവരന്മാർ തദ്വരശാപാദികൾ
ധാതൃശങ്കരവിഷ്ണുപ്രമുഖന്മാർക്കും മതം
വേദജ്ഞോത്തമന്മാർ മാഹാത്മ്യങ്ങളാർക്കു ചൊല്ലാം?
പാദസേവകനായ ഭക്തനാം ദാസൻ ബ്രഹ്മ-
പാദജനജ്ഞാനിനാമാദ്യനായുള്ളൊരു ഞാൻ
വേദസമ്മിതമായ്മുൻപുള്ള ശ്രീരാമായണം
ബോധഹീനന്മാർക്കറിയാംവണ്ണം ചൊല്ലീടുന്നേൻ.
വേദവേദാംഗവേദാന്താദിവിദ്യകളെല്ലാം
ചേതസി തെളിഞ്ഞുണർന്നാവോളം തുണയ്ക്കേണം.
സുരസംഹതിപതി തദനു സ്വാഹാപതി
വരദൻ പിതൃപതി നിരൃതി ജലപതി
തരസാ സദാഗതി സദയം നിധിപതി
കരുണാനിധി പശുപതി നക്ഷത്രപതി
സുരവാഹിനീപതിതനയൻ ഗണപതി
സുരവാഹിനീപതി പ്രമഥഭൂതപതി
ശ്രുതിവാക്യാത്മാ ദിനപതി ഖേടാനാം പതി
ജഗതി ചരാചരജാതികളായുള്ളോരും
അഗതിയായോരടിയനനുഗ്രഹിയ്ക്കേണ-
മകമേ സുഖമേ ഞാനനിശം വന്ദിയ്ക്കുന്നേൻ.
അഗ്രജൻ മമ സതാം വിദുഷാമഗ്രേസരൻ
മൽഗുരുനാഥനനേകാന്തേവാസികളോടും
ഉൾക്കുരുന്നിങ്കൽ വാഴ്ക രാമനാമാചാര്യനും
മുഖ്യന്മാരായ ഗുരുഭൂതന്മാർ മറ്റുള്ളോരും.

ശ്രീരാമായണം പുരാ വിരിഞ്ചവിരചിതം
നൂറുകോടിഗ്രന്ഥമുണ്ടില്ലതു ഭൂമിതന്നിൽ.
രാമനാമത്തെജ്ജപിച്ചോരു കാട്ടാളൻ മുന്നം

മാമുനിപ്രവരനായ് വന്നതു കണ്ടു ധാതാ
ഭൂമിയിലുള്ള ജന്തുക്കൾക്കു മോക്ഷാർത്ഥമിനി
ശ്രീമഹാരാമായണം ചമയ്ക്കെന്നരുൾചെയ്തു.
വീണാപാണിയുമുപദേശിച്ചു രാമായണം
വാണിയും വാൽമീകിതൻനാവിന്മേൽ വാണീടിനാൾ.
വാണീടുകവ്വണ്ണമെൻ നാവിന്മേലേവം ചൊൽവാൻ
നാണമാകുന്നുതാനുമതിനെന്താവതിപ്പോൾ.
വേദശാസ്ത്രങ്ങൾക്കധികാരിയല്ലെന്നതോർത്തു
ചേതസി സർവ്വം ക്ഷമിച്ചീടുവിൻ കൃപയാലെ.
അദ്ധ്യാത്മപ്രദീപകമത്യന്തം രഹസ്യമി-
തദ്ധ്യാത്മരാമായണം മൃത്യുശാസനപ്രോക്തം
അദ്ധ്യയനം ചെയ്തീടും മർത്ത്യജന്മികൾക്കെല്ലാം
മുക്തി സിദ്ധിയ്ക്കുമസന്ദിഗ്ദ്ധമിജ്ജന്മം കൊണ്ടേ.
ഭക്തി കൈക്കൊണ്ടു കേട്ടുകൊള്ളുവിൻ ചൊല്ലീടുവ-
നെത്രയും ചുരുക്കി ഞാൻ രാമമാഹാത്മ്യമെല്ലാം.
ബുദ്ധിമത്തുക്കളായോരിക്കഥ കേൾക്കുന്നാകിൽ
ബദ്ധരാകിലുമുടൻ മുക്തരായ്‌വന്നുകൂടും.
ധാത്രീഭാരത്തെത്തീർപ്പാൻ ബ്രഹ്മാദിദേവഗണം
പ്രാർത്ഥിച്ചു ഭക്തിപൂർവ്വം സ്തോത്രം ചെയ്തതുമൂലം
ദുഗ്ദ്ധാബ്ധിമദ്ധ്യേ ഭോഗിസത്തമനായീടുന്ന
മെത്തമേൽ യോഗനിദ്രചെയ്തീടും നാരായണൻ
ധാത്രീമണ്ഡലം തന്നിൽ മാർത്താണ്ഡകുലത്തിങ്കൽ
ധാത്രീന്ദ്രവീരൻ ദശരഥനു തനയനായ്
രാത്രിചാരികളായ രാവണാദികൾതമ്മെ
മാർത്താണ്ഡാത്മജപുരം പ്രാപിപ്പിച്ചോരുശേഷം
ആദ്യമാം ബ്രഹ്മത്വം പ്രാപിച്ച വേദാന്തവാക്യ-
വേദ്യനാം സീതാപതി ശ്രീപാദം വന്ദിയ്ക്കുന്നേൻ.

ഉമാമഹേശ്വരസംവാദം

കൈലാസാചലേ സൂര്യകോടിശോഭിതേ വിമ-
ലാലയേ രത്നപീഠേ സംവിഷ്ടം ധ്യാനനിഷ്ഠം
ഫാലലോചനം മുനിസിദ്ധദേവാദിസേവ്യം
നീലലോഹിതം നിജഭർത്താരം വിശ്വേശ്വരം
വന്ദിച്ചു വാമോത്സംഗേ വാഴുന്ന ഭഗവതി
സുന്ദരി ഹൈമവതി ചോദിച്ചു ഭക്തിയോടെ:
സർവ്വാത്മാവായ നാഥ! പരമേശ്വര! പോറ്റി!
സർവ്വലോകാവസ! സർവേശ്വര! മഹേശ്വര!
ശർവ്വ! ശങ്കര! ശരണാഗതജനപ്രിയ!
സർവ്വദേവേശ! ജഗന്നായക! കാരുണ്യാബ്ധേ!
അത്യന്തം രഹസ്യമാം വസ്തുവെന്നിരിക്കിലു-
മെത്രയും മഹാനുഭാവന്മാരായുള്ള ജനം
ഭക്തിവിശ്വാസശുശ്രൂഷാദികൾ കാണുംതോറും
ഭക്തന്മാർക്കുപദേശം ചെയ്തീടുമെന്നു കേൾപ്പൂ.
ആകയാൽ ഞാനുണ്ടൊന്നു നിന്തിരുവടിതന്നോ
ടാകാംക്ഷാപരവശചേതസാ ചോദിക്കുന്നു.
കാരുണ്യമെന്നെക്കുറിച്ചുണ്ടെങ്കിലെനിക്കിപ്പോൾ
ശ്രീരാമദേവതത്ത്വമുപദേശിച്ചീടണം.
തത്ത്വഭേദങ്ങൾ വിജ്ഞാനജ്ഞാനവൈരാഗ്യാദി
ഭക്തിലക്ഷണം സാംഖ്യയോഗഭേദാദികളും
ക്ഷേത്രോപവാസഫലം യാഗാദികർമ്മഫലം.
തീർത്ഥസ്നാനാദിഫലം ദാനധർമ്മാദിഫലം
വർണ്ണധർമ്മങ്ങൾ പുനരാശ്രമധർമ്മങ്ങളു-
മെന്നിവയെല്ലാമെന്നോടൊന്നൊഴിയാതവണ്ണം
നിന്തിരുവടിയരുൾചെയ്തു കേട്ടതുമൂലം
സന്തോഷമകതാരിലേറ്റവുമുണ്ടായ്‌വന്നു.
ബന്ധമോക്ഷങ്ങളുടെ കാരണം കേൾക്കമുല-

മന്ധത്വം തീർന്നുകൂടി ചേതസി ജഗല്പതേ!
ശ്രീരാമദേവൻതന്റെ മാഹാത്മ്യം കേൾപ്പാനുള്ളിൽ
പാരമാഗ്രഹമുണ്ടു ഞാനതിൻ പാത്രമെങ്കിൽ
കാരുണ്യാംബുധേ! കനിഞ്ഞരുളിച്ചെയ്തീടണ-
മാരും നിന്തിരുവടിയൊഴിഞ്ഞില്ലതു ചൊൽവാൻ.

ഈശ്വരി കാത്ത്യായനി പാർവ്വതി ഭഗവതി
ശാശ്വതനായ പരമേശ്വരനോടീവണ്ണം
ചോദ്യം ചെയ്തതുകേട്ടു തെളിഞ്ഞു ദേവൻ ജഗ-
ദാദ്യനീശ്വരൻ മന്ദഹാസം പൂണ്ടരുൾചെയ്തു:
ധന്യേ! വല്ലഭേ! ഗിരികന്യേ! പാർവ്വതി! ഭദ്രേ!
നിന്നോളമാർക്കുമില്ല ഭഗവൽഭക്തി നാഥേ!
ശ്രീരാമദേവതത്ത്വം കേൾക്കണമെന്നുമന-
താരിലാകാംക്ഷയുണ്ടായ്‌വന്നതു മഹാഭാഗ്യം.
മുന്നമെന്നോടിതാരും ചോദ്യം ചെയ്തീല ഞാനും
നിന്നാണെ കേൾപ്പിച്ചതില്ലാരെയും ജീവനാഥേ!
അത്യന്തം രഹസ്യമായുള്ളൊരു പരമാത്മ-
തത്ത്വാർത്ഥമറികയിലാഗ്രഹമുണ്ടായതും
ഭക്ത്യതിശയം പുരുഷോത്തമൻ തങ്കലേറ്റം
നിത്യവും ചിത്തകാമ്പിൽ വർദ്ധിയ്ക്കതന്നെ മൂലം
ശ്രീരാമപാദാംബുജം വന്ദിച്ചു സംക്ഷേപിച്ചു
സാരമായുള്ള തത്ത്വം ചൊല്ലുവൻ കേട്ടാലും നീ.
ശ്രീരാമൻ പരമാത്മാ പരമാനന്ദമൂർത്തി
പുരുഷൻ പ്രകൃതിതൻ കാരണനേകൻ പരൻ
പുരുഷോത്തമൻ ദേവനനന്തനാദിനാഥൻ
ഗുരുകാരുണ്യമൂർത്തി പരമൻ പരബ്രഹ്മം
ജഗദുൽഭവസ്ഥിതിപ്രളയകർത്താവായ
ഭഗവാൻ വിരിഞ്ചനാരായണശിവാത്മകൻ

അദ്വയനാദ്യനജനവ്യയനാത്മാരാമൻ
തത്ത്വാത്മാ സച്ചിന്മയൻ സകലാത്മകനീശൻ
മാനുഷനെന്നു കല്പിച്ചീടുവോരജ്ഞാനികൾ
മാനസം മായാതമസ്സംവൃതമാകമൂലം.
സീതാരാഘവമരുത്സൂനുസംവാദം മോക്ഷ-
സാധനം ചൊൽവൻ നാഥേ! കേട്ടാലും തെളിഞ്ഞു നീ.

എങ്കിലോ മുന്നം ജഗന്നായകൻ രാമദേവൻ
പങ്കജവിലോചനൻ പരമാനന്ദമൂർത്തി
ദേവകണ്ടകനായ പംക്തികണ്ഠനെക്കൊന്നു
ദേവിയുമനുജനും വാനരപ്പടയുമായ്
സത്വരമയോദ്ധ്യ പുക്കഭിഷേകവും ചെയ്തു
സത്താമാത്രാത്മാ സകലേശനവ്യയൻ നാഥൻ
മിത്രപുത്രാദികളാം മിത്രവർഗ്ഗത്താലുമ-
ത്യുത്തമന്മാരാം സഹോദരവീരന്മാരാലും
കീകസാത്മജാസുതനാം വിഭീഷണനാലും
ലോകേശാത്മജനായ വസിഷ്ഠാദികളാലും
സേവ്യനായ്സൂര്യകോടിതുല്യതേജസാ ജഗൽ
ശ്രാവ്യമാം ചരിതവും കേട്ടുകേട്ടാനന്ദിച്ചു
നിർമ്മലമണിലസൽകാഞ്ചനസിംഹാസനേ
തന്മായാദേവിയായ ജാനകിയോടും കൂടി
സാനന്ദമിരുന്നരുളീടുന്ന നേരം പര-
മാനന്ദമൂർത്തി തിരുമുമ്പിലാമ്മാറു ഭക്ത്യാ
വന്ദിച്ചു നില്ക്കുന്നോരു ഭക്തനാം ജഗൽപ്രാണ-
നന്ദനൻ തന്നെ തൃക്കൺപാർത്തു കാരുണ്യമൂർത്തി
മന്ദഹാസവും പൂണ്ടു സീതയോടരുൾചെയ്തു:
“സുന്ദരരൂപേ! ഹനുമാനെ നീ കണ്ടായല്ലീ!
നിന്നിലുമെന്നിലുമുണ്ടെല്ലാനേരവുമിവൻ

തന്നുള്ളിലഭേദയായുള്ളൊരു ഭക്തി നാഥേ!
ധന്യേ! സന്തതം പരമാത്മജ്ഞാനത്തെയൊഴി–
ഞ്ഞൊന്നിലുമൊരുനേരമാശയുമില്ലയല്ലോ.
നിർമ്മലനാത്മജ്ഞാനത്തിന്നിവൻ പാത്രമത്രേ
നിർമ്മമൻ നിത്യബ്രഹ്മചാരികൾമുമ്പനല്ലോ.
കൽമഷമിവനേതുമില്ലെന്നു ധരിച്ചാലും.
തന്മനോരഥത്തെ നീ നൽകണം മടിയാതെ
നമ്മുടെ തത്വമിവന്നറിയിക്കേണമിപ്പോൾ
ചിന്മയേ ജഗന്മയേ! സന്മയേ! മായാമയേ!
ബ്രഹ്മോപദേശത്തിനു ദുർല്ലഭം പാത്രമിവൻ
ബ്രഹ്മജ്ഞാനാർത്ഥികളിലുത്തമോത്തമനെടോ'.
ശ്രീരാമദേവനേവമരുളിച്ചെയ്തനേരം
മാരുതിതന്നെ വിളിച്ചരുളിച്ചെയ്തു ദേവി:
വീരന്മാർചൂടും മകുടത്തിൻ നായകക്കല്ലേ!
ശ്രീരാമപാദഭക്തപ്രവര! കേട്ടാലും നീ.
സച്ചിദാനന്ദമേകമദ്വയം പരബ്രഹ്മം
നിശ്ചലം സർവ്വോപാധിനിർമ്മുക്തം സത്താമാത്രം
നിശ്ചയിച്ചറിഞ്ഞുകൂടാതൊരു വസ്തുവെന്നു
നിശ്ചയിച്ചാലുമുള്ളിൽ ശ്രീരാമദേവനെ നീ.
നിർമ്മലം നിരഞ്ജനം നിർഗ്ഗുണം നിർവ്വികാരം
സന്മയം ശാന്തം പരമാത്മാനം സദാനന്ദം
ജന്മനാശാദികളില്ലാതൊരു വസ്തു പര–
ബ്രഹ്മമീ ശ്രീരാമനെന്നറിഞ്ഞുകൊണ്ടാലും നീ.
സർവ്വകാരണം സർവ്വവ്യാപിനം സർവ്വാത്മാനം
സർവ്വജ്ഞം സർവേശ്വരം സർവസാക്ഷിണം നിത്യം
സർവ്വദം സർവാധാരം സർവദേവതാമയം
നിർവികാരാത്മാ രാമദേവനെന്നറിഞ്ഞാലും.
എന്നുടെ തത്വമിനിച്ചൊല്ലീടാമുള്ള വണ്ണം

നിന്നോടു ഞാൻതാൻ മൂലപ്രകൃതിയായതെടോ!
എന്നുടെ പതിയായ പരമാത്മാവുതന്റെ
സന്നിധി മാത്രംകൊണ്ടു ഞാനിവ സൃഷ്ടിയ്ക്കുന്നു.
തത്സാന്നിദ്ധ്യം കൊണ്ടെന്നാൽ സൃഷ്ടമാമവയെല്ലാം
തത്സ്വരൂപത്തിങ്കലാക്കീടുന്നു ബുധജനം.
തത്സ്വരൂപത്തിനുണ്ടോ ജനനാദികളെന്നു
തത്സ്വരൂപത്തെയറിഞ്ഞവനേയറിയാവൂ.
ഭൂമിയിൽ ദിനകരവംശത്തിലയോദ്ധ്യയിൽ
രാമനായ് സർവേശ്വരൻതാൻ വന്നു പിറന്നതും
ആമിഷഭോജികളെ വധിപ്പാനായ്ക്കൊണ്ടു
വിശ്വാമിത്രനോടും കൂടെയെഴുന്നള്ളിയകാലം
ക്രുദ്ധയായടുത്തൊരു ദുഷ്ടയാം താടകയെ
പദ്ധതിമദ്ധ്യേ കൊന്നു സത്വരം സിദ്ധാശ്രമം
ബദ്ധമോദേന പുക്കു യാഗരക്ഷയും ചെയ്തു
സിദ്ധസങ്കല്പനായ കൌശികമുനിയോടും
മൈഥിലരാജ്യത്തിനായ്ക്കൊണ്ടുപോകുന്നനേരം
ഗൌതമപത്നിയായോരഹല്യാശാപം തീർത്തു
പാദപങ്കജം തൊഴുതവളെയനുഗ്രഹി–
ച്ചാദരപൂർവ്വം മിഥിലാപുരമകം പുക്കു
മുപ്പുരവൈരിയുടെ ചാപവും മുറിച്ചുടൻ
മല്ലാണിഗ്രഹണവും ചെയ്തു പോരുന്ന നേരം
മുല്ലുക്കു തടുത്തൊരു ഭാർഗ്ഗവരാമൻതന്റെ
ദർപ്പവുമടക്കി വൻപോടയോദ്ധ്യയും പുക്കു
ദ്വാദശസംവത്സരമിരുന്നു സുഖത്തോടെ
താതനുമഭിഷേകത്തിന്നാരംഭിച്ചാനതു
മാതാവു കൈകേയിയും മുടക്കിയതു മൂലം
ഭ്രാതാവാകിയ സുമിത്രാത്മജനോടും കൂടെ
ചിത്രകൂടം പ്രാപിച്ചു വസിച്ചകാലം താതൻ

വൃത്രാരിപുരം പുക്ക വൃത്താന്തം കേട്ട ശേഷം
ചിത്തശോകത്തോടുദകക്രിയാദികൾ ചെയ്തു
ഭക്തനാം ഭരതനെയയച്ചു രാജ്യത്തിനായ്
ദണ്ഡകാരണ്യം പുക്ക കാലത്തു വിരാധനെ
ഖണ്ഡിച്ചു കുംഭോൽഭവനാമഗസ്ത്യനെക്കണ്ടു
പണ്ഡിതന്മാരാം മുനിമാരോടു സത്യം ചെയ്തു
ദണ്ഡമെന്നിയേ രക്ഷോവംശത്തെയൊടുക്കുവാൻ.
പുക്കിതു പഞ്ചവടി തത്ര വാണീടും കാലം
പുഷ്കരശരപരവശയായ്‌വന്നാളല്ലോ
രക്ഷോനായകനുടെ സോദരി ശൂർപ്പണഖാ;
ലക്ഷ്മണനവളുടെ നാസികാച്ഛേദം ചെയ്തു.
ഉന്നതനായ ഖരൻ കോപിച്ചു യുദ്ധത്തിനായ്
വന്നിതു പതിന്നാലു സഹസ്രം പടയോടും
കൊന്നിതു മൂന്നേമുക്കാൽ നാഴിക കൊണ്ടുതന്നെ;
പിന്നെ ശൂർപ്പണഖ പോയ് രാവണനോടു ചൊന്നാൾ.
മായയാ പൊന്മാനായ് വന്നൊരു മാരീചൻതന്നെ
സായകം പ്രയോഗിച്ചു സൽഗതി കൊടുത്തപ്പോൾ
മായാസീതയെക്കൊണ്ടു രാവണൻ പോയശേഷം
മായാമാനുഷൻ ജടായുസ്സിനു മോക്ഷം നൽകി.
രാക്ഷസവേഷം പൂണ്ട കബന്ധൻതന്നെക്കൊന്നു
മോക്ഷവും കൊടുത്തുപോയ് ശബരിതന്നെക്കണ്ടു
മോക്ഷദനവളുടെ പൂജയും കൈക്കൊണ്ടഥ
മോക്ഷദാനവും ചെയ്തു പുക്കിതു പമ്പാതീരം.
തത്ര കണ്ടിതു നിന്നെപ്പിന്നെ നിന്നോടും കൂടി
മിത്രനന്ദനനായ സുഗ്രീവൻ തന്നെക്കണ്ടു
മിത്രമായിരിപ്പുതെന്നന്യോന്യം സഖ്യം ചെയ്തു
വൃത്രാരിപുത്രനായ ബാലിയെ വധം ചെയ്തു
സീതാന്വേഷണം ചെയ്തു ദക്ഷിണജലധിയിൽ

സേതുബന്ധനവും ലങ്കാമർദ്ദനം പിന്നെശ്ശേഷം
പുത്രമിത്രാമാത്യഭൃത്യാദികളോടും കൂടി
യുദ്ധസന്നദ്ധനായ ശത്രുവാം ദശാസ്യനെ
ശസ്ത്രേണ വധം ചെയ്തു രക്ഷിച്ചു ലോകത്രയം
ഭക്തനാം വിഭീഷണന്നഭിഷേകവും ചെയ്തു.
പാവകൻതങ്കൽ മറഞ്ഞിരുന്നോരെന്നെപ്പിന്നെ
പാവനയെന്നു ലോകസമ്മതമാക്കിക്കൊണ്ടു
പാവകനോടുവാങ്ങി പുഷ്പകം കരയേറി
ദേവകളോടുമനുവാദംകൊണ്ടയോദ്ധ്യയാം
രാജ്യത്തിന്നഭിഷേകം ചെയ്തു ദേവാദികളാൽ
പൂജ്യനായിരുന്നരുളീടിനാൻ ജഗന്നാഥൻ.
യാജ്യനാം നാരായണൻ ഭക്തിയുള്ളവർക്കു സാ-
യൂജ്യമാം മോക്ഷത്തെ നൽകീടിനാൻ നിരഞ്ജനൻ.
ഏവമാദികളായ കർമ്മങ്ങൾതന്റെ മായാ-
ദേവിയാമെന്നെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിപ്പിയ്ക്കുന്നു നൂനം.
രാമനാം ജഗൽഗുരു നിർഗ്ഗുണൻ ജഗദഭി-
രാമനവ്യയനേകനാനന്ദാത്മകനാത്മാ
രാമനദ്വയൻ പരൻ നിഷ്കളൻ വിദ്വൽഭൃംഗാ-
രാമനച്യുതൻ വിഷ്ണുഭഗവാൻ നാരായണൻ
ഗമിക്കെന്നതും പുനരിരിക്കെന്നതും കിഞ്ചിൽ
ഭ്രമിക്കെന്നതും തഥാ ദുഃഖിക്കെന്നതുമില്ല.
നിർവ്വികാരാത്മാ തേജോമയനായ് നിറഞ്ഞൊരു
നിർവൃതനൊരുവസ്തു ചെയ്കയില്ലൊരുനാളും.
നിർമ്മലൻ പരിണാമഹീനനാനന്ദമൂർത്തി
ചിന്മയൻ മായാമയന്തന്നുടെ മായാദേവി
കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതു താനെന്നു തോന്നിയ്ക്കുന്നു
തന്മായാഗുണങ്ങളെത്താനനുസരിയ്ക്കയാൽ.
അഞ്ജനാതനയനോടിങ്ങനെ സീതാദേവി

കഞ്ജലോചനതത്ത്വമുപദേശിച്ച ശേഷം
അഞ്ജസാ രാമദേവൻ മന്ദഹസവും ചെയ്തു
മഞ്ജുളവാചാ പുനരവനോടുരചെയ്തു:

'പരമാത്മാവാകുന്ന ബിംബത്തിൽ പ്രതിബിംബം
പരിചിൽ കാണുന്നതു ജീവാത്മാവറികെടോ!
തേജോരൂപിണിയാകുമെന്നുടെ മായ തങ്കൽ
വ്യാജമെന്നിയേ നിഴലിയ്ക്കുന്നു കപിവര!
ഓരോരോ ജലാശയേ കേവലം മഹാകാശം
നേരെ നീ കാണ്മീലയോ? കണ്ടാലുമതുപോലെ
സാക്ഷാലുള്ളൊരു പരബ്രഹ്മമാം പരമാത്മാ
സാക്ഷിയായുള്ള ബിംബം നിശ്ചലമതു സഖേ!
തത്ത്വമസ്യാദിമഹാവാക്യാർത്ഥംകൊണ്ടു മമ
തത്ത്വത്തെയറിഞ്ഞീടാമാചാര്യകാരുണ്യത്താൽ
മൽഭക്തനായുള്ളവനിപ്പദമറിയുമ്പോൾ
മൽഭാവം പ്രാപിച്ചീടുമില്ല സംശയമേതും.
മൽഭക്തിവിമുഖന്മാർ ശാസ്ത്രഗർത്തങ്ങൾതോറും
സൽഭാവങ്കൊണ്ടു ചാടിവീണു മോഹിച്ചീടുന്നു.
ഭക്തിഹീനന്മാർക്കു നൂറായിരം ജന്മം കൊണ്ടും
സിദ്ധിയ്ക്കയില്ല തത്ത്വജ്ഞാനവും കൈവല്യവും
പരമാത്മാവാം മമ ഹൃദയം രഹസ്യമി-
തൊരുനാളും മൽഭക്തിഹീനന്മാരായ്മേവീടും
നരന്മാരോടു പറഞ്ഞറിയിയ്ക്കരുതെടോ!
പരമമുപദേശമില്ലിതിന്മീതെയൊന്നും.'
ശ്രീമഹാദേവൻ മഹാദേവിയോടരുൾചെയ്ത
രാമമാഹാത്മ്യമിദം പവിത്രം ഗുഹ്യതമം.
സാക്ഷാൽ ശ്രീരാമപ്രോക്തം വായുപുത്രനായ്ക്കൊണ്ടു
മോക്ഷദം പാപഹരം ഹൃദ്യമാനന്ദോദയം.
സർവ്വവേദാന്തസാരസംഗ്രഹം രാമതത്ത്വം

ദിവ്യനാം ഹനുമാനോടുപദേശിച്ചതെല്ലാം
ഭക്തിപൂണ്ടനാരതം പഠിച്ചീടുന്ന പുമാൻ
മുക്തനായ്‌വരുമൊരു സംശയമില്ല നാഥേ!
ബ്രഹ്മഹത്യാദി ദുരിതങ്ങളും ബഹുവിധം
ജന്മങ്ങൾതോറുമാർജ്ജിച്ചുള്ളവയെന്നാകിലും
ഒക്കവേ നശിച്ചുപോമെന്നരുൾചെയ്തു രാമൻ
മർക്കടപ്രവരനോടെന്നതു സത്യമല്ലോ.
ജാതിനിന്ദിതൻ പരസ്ത്രീധനഹാരി പാപി
മാതൃഘാതകൻ പിതൃഘാതകൻ ബ്രഹ്മഹന്താ
യോഗിവൃന്ദാപകാരി സുവർണ്ണസ്തേയി ദുഷ്ടൻ
ലോകനിന്ദിതനേറ്റമെങ്കിലുമവൻ ഭക്ത്യാ
രാമനാമത്തെജ്ജപിച്ചീടുകിൽ ദേവകളാ-
ലാമോദപൂർവ്വം പൂജ്യനായ് വരുമത്രയല്ല.
യോഗീന്ദ്രന്മാരാൽ പോലുമലഭ്യമായ വിഷ്ണു-
ലോകത്തെ പ്രാപിച്ചീടുമില്ല സംശയമേതും.

ഇങ്ങനെ മഹാദേവനരുൾചെയ്തതു കേട്ടു
തിങ്ങീടും ഭക്തിപൂർവ്വമരുൾചെയ്തിതു ദേവി:
'മംഗളാത്മാവേ! മമ ഭർത്താവേ! ജഗല്പതേ!
ഗംഗാകാമുക! പരമേശ്വര! ദയാനിധേ!
പന്നഗവിഭൂഷണ! ഞനനുഗൃഹീതയായ്
ധന്യയായ് കൃതാർത്ഥയായ് സ്വസ്ഥയായ് വന്നേനല്ലോ.
ഛിന്നമായ് വന്നു മമ സന്ദേഹമെല്ലാമിപ്പോൾ
സന്നമായിതു മോഹമൊക്കെ നിന്നനുഗ്രഹാൽ,
നിർമ്മലം രാമതത്ത്വാമൃതമാം രസായനം
ത്വന്മുഖോൽഗളിതമാവോളം പാനം ചെയ്താലും
എന്നുള്ളിൽ തൃപ്തിവരികെന്നുള്ളതില്ലയല്ലോ
നിർണ്ണയമതുമൂലമൊന്നുണ്ടു ചൊല്ലുന്നു ഞാൻ.
സംക്ഷേപിച്ചരുൾചെയ്തതേതുമേ മതിയല്ല

സാക്ഷാൽ ശ്രീനാരായണൻതൻ മാഹാത്മ്യങ്ങളെല്ലാം
കിംക്ഷണന്മാർക്കു വിദ്യയുണ്ടാകയില്ലയല്ലോ
കിങ്കണന്മാരായുള്ളോർക്കർത്ഥവുമുണ്ടായ്‌വരാ;
കിമൃണന്മാർക്കു നിത്യസൌഖ്യവുമുണ്ടായ്‌വരാ
കിംദേവന്മാർക്കു ഗതിയും പുനരതുപോലെ.
ഉത്തമമായ രാമചരിതം മനോഹരം
വിസ്തരിച്ചരുളിച്ചെയ്തീടണം മടിയാതെ.'
ഈശ്വരൻ ദേവൻ പരമേശ്വരൻ മഹേശ്വരൻ
ഈശ്വരിയുടെ ചോദ്യമിങ്ങനെ കേട്ടനേരം
മന്ദഹാസവും ചെയ്തു ചന്ദ്രശേഖരൻ പരൻ
സുന്ദരഗാത്രി! കേട്ടുകൊള്ളുകെന്നരുൾചെയ്തു.
വേധാവു ശതകോടിഗ്രന്ഥവിസ്തരം പുരാ
വേദസമ്മിതമരുൾചെയ്തിതു രാമായണം.
വാൽമീകി പുനരിരുപത്തുനാലായിരമായ്
നാന്മുഖൻനിയോഗത്താൽ മാനുഷമുക്ത്യർത്ഥമായ്
ചമച്ചാനതിലിതു ചുരുക്കി രാമദേവൻ
നമുക്കുമുപദേശിച്ചീടിനാനേവം പുരാ.
അദ്ധ്യാത്മരാമായണമെന്നു പേരിതിന്നിദ-
മദ്ധ്യയനം ചെയ്യുന്നോർക്കദ്ധ്യാത്മജ്ഞാനമുണ്ടാം
പുത്രസന്തതി ധനസമൃദ്ധി ദീർഘായുസ്സും
മിത്രസമ്പത്തി കീർത്തി രോഗശാന്തിയുമുണ്ടാം.
ഭക്തിയും വർദ്ധിച്ചീടും മുക്തിയും സിദ്ധിച്ചീടു-
മെത്രയും രഹസ്യമിതെങ്കിലോ കേട്ടാലും നീ!

DAY 1

ശിവൻ ചെയ്യുന്ന കഥാകഥനം

പംക്തികന്ധരമുഖരാക്ഷസവീരന്മാരാൽ
സന്തതം ഭാരേണ സന്തപ്തയാം ഭൂമിദേവി

ഗോരൂപം പൂണ്ടു ദേവതാപസഗണത്തോടും
സാരസാസനലോകം പ്രാപിച്ചു കരഞ്ഞേറ്റം
വേദനയെല്ലാം വിധാതാവിനോടറിയിച്ചാൾ.
വേധാവും മുഹൂർത്തമാത്രം വിചാരിച്ചശേഷം
വേദനായകനായ നാഥനോടിവ ചെന്നു
വേദനം ചെയ്കയെന്യേ മറ്റൊരു വഴിയില്ല
സാരസോൽഭവനേവം ചിന്തിച്ചു ദേവന്മാരോ-
ടാരൂഢഖേദം തമ്മെക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടങ്ങു പോയി
ക്ഷീരസാഗരതീരം പ്രാപിച്ചു ദേവമുനി-
മാരോടുകൂടി സ്തുതിച്ചീടിനാൻ ഭക്തിയോടെ
ഭാവനയോടുംകൂടിപ്പുരുഷസൂക്തം കൊണ്ടു
ദേവനെസ്സേവിച്ചിരുന്നീടിനാൻ വഴിപോലെ.
അന്നേരമൊരുപതിനായിരമാദിത്യന്മാ-
രൊന്നിച്ചു കിഴക്കുദിച്ചുയരുന്നതുപോലെ
പത്മസംഭവൻതനിക്കൻപോടു കാണായ്‌വന്നു
പത്മലോചനനായ പത്മനാഭനെ മോദാൽ
മുക്തന്മാരായുള്ളൊരു സിദ്ധയോഗികളാലും
ദുർദ്ദർശമായ ഭഗവദ്രൂപം മനോഹരം
ചന്ദ്രികാ മന്ദസ്മിതസുന്ദരാനനപൂർണ്ണ-
ചന്ദ്രമണ്ഡലമരവിന്ദലോചനം ദേവം
ഇന്ദ്രനീലാഭം പരമിന്ദിരാമനോഹര-
മന്ദിരവക്ഷഃസ്ഥലം വന്ദ്യമാനന്ദോദയം
വത്സലാഞ്ഛനവത്സം പാദപങ്കജഭക്ത-
വത്സലം സമസ്തലോകോത്സവം സൽസേവിതം
മേരുസന്നിഭകിരീടോദ്യൽകുണ്ഡലമുക്താ-
ഹാരകേയൂരാംഗദകടകകടിസൂത്ര-
വലയാംഗുലീയകാദ്യഖിലവിഭൂഷണ-
കലിതകളേബരം കമലാമനോഹരം

കരുണാകരം കണ്ടു പരമാനന്ദം പൂണ്ടു
സരസീരുഹഭവൻ മധുരസ്ഫുടാക്ഷരം
സരസപദങ്ങളാൽ സ്തുതിച്ചു തുടങ്ങിനാൻ:
‘പരമാനന്ദമൂർത്തേ! ഭഗവൻ! ജയജയ!
മോക്ഷകാമികളായ സിദ്ധയോഗീന്ദ്രന്മാർക്കും
സാക്ഷാൽ കാണ്മതിനരുതാതൊരു പാദാംബുജം
നിത്യവും നമോസ്തു തേ സകലജഗല്പതേ!
നിത്യനിർമ്മലമൂർത്തേ! നിത്യവും നമോസ്തു തേ
സത്യജ്ഞാനാനന്താനന്ദാമൃതാദ്വയമേകം
നിത്യവും നമോസ്തു തേ കരുണാജലനിധേ!
വിശ്വത്തെ സൃഷ്ടിച്ചു രക്ഷിച്ചു സംഹരിച്ചീടും
വിശ്വനായക! പോറ്റി! നിത്യവും നമോസ്തു തേ
സ്വാദ്ധ്യായതപോദാനയജ്ഞാദികർമ്മങ്ങളാൽ
സാദ്ധ്യമല്ലൊരുവനും കൈവല്യമൊരുനാളും
മുക്തിയെസ്സിദ്ധിയ്ക്കേണമെങ്കിലോ ഭവല്പാദ–
ഭക്തികൊണ്ടുഴിഞ്ഞു മറ്റൊന്നിനാലാവതില്ല.
നിന്തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദാംബുജദ്വന്ദ്വ–
മന്തികേ കാണായ്‌വന്നിതെനിയ്ക്കു ഭാഗ്യവശാൽ
സത്വചിത്തന്മാരായ താപസശ്രേഷ്ഠന്മാരാൽ
നിത്യവും ഭക്ത്യാ ബുദ്ധ്യാ ധരിയ്ക്കപ്പെട്ടൊരു നിൻ
പാദപങ്കജങ്ങളിൽ ഭക്തി സംഭവിയ്ക്കണം
ചേതസി സദാകാലം ഭക്തവത്സല! പോറ്റീ!
സംസാരാമയപരിതപ്തമാനസന്മാരാം
പുംസാം ത്വൽഭക്തിയൊഴിഞ്ഞില്ല ഭേഷജമേതും.
മരണമോർത്തു മമ മനസി പരിതാപം
കരുണാമൃതനിധേ! പെരികെ വളരുന്നു.
മരണകാലേ തവ തരുണാരുണസമ–
ചരണസരസിജസ്മരണമുണ്ടാവാനായ്

തരിക വരം നാഥ! കരുണാകര! പോറ്റീ!
ശരണം ദേവ! രമാരമണ! ധരാപതേ!
പരമാനന്ദമൂർത്തേ! ഭഗവൻ! ജയ! ജയ!
പരമ! പരമാത്മൻ! പരബ്രഹ്മാഖ്യ! ജയ!
പരചിന്മയ! പരാപര! പത്മാക്ഷ! ജയ!
വരദ! നാരായണ! വൈകുണ്ഠ! ജയ! ജയ!'
ചതുരാനനനിതി സ്തുതിചെയ്തൊരു നേരം
മധുരതരമതിവിശദസ്മിതപൂർവ്വം
അരുളിച്ചെയ്തു നാഥ 'നെന്തിപ്പോഴെല്ലാവരു
മൊരുമിച്ചെന്നെക്കാണ്മാനിവിടേയ്ക്കുഴറ്റോടെ
വരുവാൻ മൂലമതു ചൊല്ലുകെ'ന്നതു കേട്ടു
സരസീരുഹഭവനീവണ്ണമുണർത്തിച്ചു:
'നിന്തിരുവടി തിരുവുള്ളത്തിലേറാതെ ക-
ണ്ടെന്തൊരു വസ്തു ലോകത്തിങ്കലുള്ളതു പോറ്റീ!
എങ്കിലുമുണർത്തിയ്ക്കാം മൂന്നുലോകത്തിങ്കലും
സങ്കടം മുഴുത്തിരിയ്ക്കുന്നിതിക്കാലം നാഥ!
പൌലസ്ത്യതനയനാം രാവണൻതന്നാലിപ്പോൾ
ത്രൈലോക്യം നശിച്ചിതു മിയ്ക്കതും ജഗല്പതേ!
മദ്ദത്തവരബലദർപ്പിതനായിട്ടതി-
നിർദ്ദയം മുടിയ്ക്കുന്നു വിശ്വത്തെയെല്ലാമയ്യോ!
ലോകപാലന്മാരെയും തച്ചാട്ടിക്കളഞ്ഞവ-
നേകശാസനമാക്കിച്ചമച്ചു ലോകമെല്ലാം.
പാകശാസനനേയും സമരേ കെട്ടിക്കൊണ്ടു
നാകശാസനവും ചെയ്തീടിനാൻ ദശാനനൻ.
യാഗാദികർമ്മങ്ങളും മുടക്കിയത്രയല്ല
യോഗീന്ദ്രന്മാരാം മുനിമാരെയും ഭക്ഷിയ്ക്കുന്നു.
ധർമ്മപത്നികളെയും പിടിച്ചു കൊണ്ടുപോയാൻ
ധർമ്മവും മറഞ്ഞിതു മുടിഞ്ഞു മര്യാദയും.

മർത്ത്യനാലൊഴിഞ്ഞവനില്ല മറ്റാരാലുമേ
മൃത്യുവെന്നതും മുന്നേ കല്പിതം ജഗല്പതേ!
നിന്തിരുവടിതന്നെ മർത്ത്യനായ്പിറന്നിനി
പംക്തികന്ധരൻതന്നെക്കൊല്ലണം ദയാനിധേ!
സന്തതം നമസ്കാരമതിനു മധുരിപോ!
ചെന്തളിരടിയിണ ചിന്തിയ്ക്കായ്‌വരേണമേ!'.
പത്മസംഭവനിത്ഥമുണർത്തിച്ചതുനേരം
പത്മലോചനൻ ചിരിച്ചരുളിച്ചെയ്താനേവം:
ചിത്തശുദ്ധിയോടെന്നെസ്സേവിച്ചു ചിരകാലം
പുത്രലാഭാർത്ഥം പുരാ കശ്യപപ്രജാപതി
ദത്തമായിതു വരം സുപ്രസന്നേന മയാ
തദ്വചസ്സത്യം കർത്തുമുദ്യോഗമദ്യൈവ മേ.
കശ്യപൻ ദശരഥനാമ്നാ രാജന്യേന്ദ്രനായ്
കാശ്യപീതലേ തിഷ്ഠത്യധുനാ വിധാതാവേ!
തസ്യ വല്ലഭയാകുമദിതി കൌസല്യയും
തസ്യാമാത്മജനായി വന്നു ഞാൻ ജനിച്ചീടും.
മത്സഹോദരന്മാരായ് മൂന്നുപേരുണ്ടായ്‌വരും.
ചിത്സ്വരൂപിണി മമ ശക്തിയാം വിശ്വേശ്വരീ
യോഗമായാദേവിയും ജനകാലയേ വന്നു
കീകസാത്മജകുലനാശകാരിണിയായി
മേദിനിതന്നിലയോനിജയായുണ്ടായ്‌വരു-
മാദിതേയന്മാർ കപിവീരരായ്പിറക്കേണം.
മേദിനീദേവിയ്ക്കതിഭാരം കൊണ്ടുണ്ടായൊരു
വേദന തീർപ്പനെന്നാ'ലെന്നരുൾ ചെയ്തു നാഥൻ.
വേദനായകനേയുമയച്ചു മറഞ്ഞപ്പോൾ
വേധാവും നമസ്കരിച്ചീടിനാൻ ഭക്തിയോടെ.
ആദിതേയന്മാരെല്ലാമാധി തീർന്നതുനേരം
ആദിനായകൻ മറഞ്ഞീടിനോരാശ നോക്കി

ഖേദവുമകന്നുള്ളിൽ പ്രീതിപൂണ്ടുടനുടൻ
മേദിനിതന്നിൽ വീണു നമസ്കാരവും ചെയ്താർ
മേദിനീദേവിയേയുമാശ്വസിപ്പിച്ചശേഷം
വേധാവും ദേവകളോടരുളിച്ചെയ്താനേവം:
‘ദാനവാരാതി കരുണാനിധി ലക്ഷ്മീപതി
മാനവപ്രവരനായ്വന്നവതരിച്ചീടും
വാസരാധീശാന്വയേ സാദരമയോദ്ധ്യയിൽ
വാസവാദികളായ നിങ്ങളുമൊന്നുവേണം
വാസുദേവനെപ്പരിചരിച്ചുകൊൾവാനായി-
ദ്ദാസഭാവേന ഭൂമിമണ്ഡലേ പിറക്കണം
മാനിയാം ദശാനനഭൃത്യന്മാരാകും യാതു-
ധാനവീരന്മാരോടു യുദ്ധം ചെയ്വതിന്നോരോ
കാനനഗിരിഗുഹാദ്വാരവൃക്ഷങ്ങൾതോറും
വാനരപ്രവരന്മാരായേതും വൈകീടാതെ.’
സുത്രാമാദികളോടു പത്മസംഭവൻ നിജ-
ഭർതൃശാസനമരുൾചെയ്തുടൻ കൃതാർത്ഥനായ്
സത്യലോകവും പുക്കു സത്വരം ധരിത്രിയു-
മസ്തസന്താപമതിസ്വസ്ഥയായ് മരുവിനാൾ.
തല്ക്കാലേ ഹരിപ്രമുഖന്മാരാം വിബുധന്മാ-
രൊക്കവേ ഹരിരൂപധാരികളായാരല്ലോ.
മാനുഷഹരിസഹായാർത്ഥമായ് തതസ്തതോ
മാനുഷഹരിസമവേഗവിക്രമത്തോടെ
പർവ്വതവൃക്ഷോപലയോധികളായുന്നത-
പർവ്വതതുല്യശരീരന്മാരായനാരതം
ഈശ്വരം പ്രതീക്ഷമാണന്മാരായ്പ്ലവഗ-
വൃന്ദേശ്വരന്മാരും ഭുവി സുഖിച്ചു വാണാരല്ലോ.

പുത്രലാഭാലോചന

അമിതഗുണവാനാം നൃപതി ദശരഥ-
നമലനയോദ്ധ്യാധിപതി ധർമ്മാത്മാ വീരൻ
അമരകുലവരതുല്യനാം സത്യപരാ-
ക്രമനംഗജസമൻ കരുണാരത്നാകരൻ
കൌസല്യാദേവിയോടും ഭർത്തൃശുശ്രൂഷയ്ക്കേറ്റം
കൌശല്യമേറീടും കൈകേയിയും സുമിത്രയും
ഭാര്യമാരിവരോടും ചേർന്നു മന്ത്രികളുമായ്
കാര്യാകാര്യങ്ങൾ വിചാരിച്ചു ഭൂതലമെല്ലാം
പരിപാലിയ്ക്കുംകാലമനപത്യത കൊണ്ടു
പരിതാപേന ഗുരുചരണാംബുജദ്വയം
വന്ദനം ചെയ്തു ചോദിച്ചീടിനാ 'നെന്തു നല്ലൂ
നന്ദനന്മാരുണ്ടാവാനെന്നരുൾ ചെയ്തീടണം.
പുത്രന്മാരില്ലായ്കയാലെനിയ്ക്കു രാജ്യാദി സ-
മ്പത്തു സർവ്വവും ദുഃഖപ്രദമെന്നറിഞ്ഞാലും.'
വരിഷ്ഠതപോധനൻ വസിഷ്ഠനതുകേട്ടു
ചിരിച്ചു ദശരഥനൃപനോടരുൾചെയ്തു:
'നിനക്കു നാലു പുത്രന്മാരുണ്ടായ്വരുമതു
നിനച്ചു ഖേദിയ്ക്കേണ്ട മനസി നരപതേ!
വൈകാതെ വരുത്തണമൃഷ്യശൃംഗനെയിപ്പോൾ
ചെയ്ക നീ ഗുണനിധേ! പുത്രകാമേഷ്ടികർമ്മം.

പുത്രകാമേഷ്ടി

തന്നുടെ ഗുരുവായ വസിഷ്ഠനിയോഗത്താൽ
മന്നവൻ വൈഭണ്ഡകൻ തന്നെയും വരുത്തിനാൻ.
ശാലയും പണിചെയ്തു സരയൂതീരത്തിങ്കൽ
ഭൂലോകപതി യാഗം ദീക്ഷിച്ചാനതുകാലം.
അശ്വമേധാനന്തരം താപസന്മാരുമായി
വിശ്വനായകസമനാകിയ ദശരഥൻ

വിശ്വനായകനവതാരം ചെയ്‌വതിനായി
വിശ്വാസഭക്തിയോടും പുത്രകാമേഷ്ടികർമ്മം
ഋഷ്യശൃംഗനാൽ ചെയ്യപ്പെട്ടൊരാഹുതിയാലെ
വിശ്വദേവതാഗണം തൃപ്തരായതുനേരം
ഹേമപാത്രസ്ഥമായ പായസത്തോടും കൂടി
ഹോമകുണ്ഡത്തിൽ നിന്നും പൊങ്ങിനാൻ വഹ്നിദേവൻ.
‘താവകം പുത്രീയമിപ്പായസം കൈക്കൊൾക നീ
ദേവനിർമ്മിത’മെന്നു പറഞ്ഞു പാവകനും
ഭൂപതിപ്രവരനു കൊടുത്തു മറഞ്ഞിതു.
താപസാജ്ഞയാ പരിഗ്രഹിച്ചു നൃപതിയും.
ദക്ഷിണചെയ്തു നമസ്കരിച്ചു ഭക്തിപൂർവ്വം
ദക്ഷനാം ദശരഥൻ തൽക്ഷണം പ്രീതിയോടെ
കൌസല്യാദേവിയ്ക്കർദ്ധം കൊടുത്തു നൃപവരൻ
ശൈഥില്യാത്മനാ പാതി നൽകിനാൻ കൈകേയിയ്ക്കും
അന്നേരം സുമിത്രയ്ക്കു കൌസല്യാദേവിതാനും
തന്നുടെ പാതി കൊടുത്തീടിനാൾ മടിയാതെ.
എന്നതുകണ്ടു പാതി കൊടുത്തു കൈകേയിയും
മന്നവനതുകണ്ടു സന്തോഷം പൂണ്ടാനേറ്റം.
തൽപ്രജകൾക്കു പരമാനന്ദം വരുമാറു
ഗർഭവും ധരിച്ചിതു മൂവരുമതുകാലം.
അപ്പൊഴേ തുടങ്ങി ക്ഷോണീന്ദ്രനാം ദശരഥൻ
വിപ്രേന്ദ്രന്മാരെയൊക്കെ വരുത്തിത്തുടങ്ങിനാൻ.
ഗർഭരക്ഷാർത്ഥം ജപഹോമാദികർമ്മങ്ങളു-
മുല്പലാക്ഷികൾക്കനുവാസരം ക്രമത്താലെ.
ഗർഭചിഹ്നങ്ങളെല്ലാം വർദ്ധിച്ചു വരുന്തോറു-
മുൾപ്രേമം കൂടെക്കൂടെ വർദ്ധിച്ചു നൃപേന്ദ്രനും.
തൽപ്രണയിനിമാർക്കുള്ളാഭരണങ്ങൾ പോലെ
വിപ്രാദിപ്രജകൾക്കും ഭൂമിയ്ക്കും ദേവകൾക്കും

അല്പമായ് ചമഞ്ഞിതു സന്താപം ദിനം തോറു-
മല്പഭാഷിണിമാർക്കും വർദ്ധിച്ചു തേജസ്സേറ്റം.
സീമന്തപുംസവനാദിക്രിയകളും ചെയ്തു
കാമാന്തം ദാനങ്ങളും ചെയ്തിതു നരവരൻ!

ശ്രീരാമാവതാരം

ഗർഭവും പരിപൂർണ്ണമായ് ചമഞ്ഞതുകാല-
മർഭകന്മാരും നാൽവർ പിറന്നാരുടനുടൻ.
ഉച്ചത്തിൽ പഞ്ചഗ്രഹം നില്ക്കുന്ന കാലത്തിങ്ക-
ലച്യുതനയോദ്ധ്യയിൽ കൌസല്യാത്മജനായാൻ.
നക്ഷത്രം പുനർവസു നവമിയല്ലോ തിഥി
നക്ഷത്രാധിപനോടുകൂടവേ ബൃഹസ്പതി
കർക്കടകത്തിലത്യുച്ചസ്ഥിതനായിട്ടല്ലോ
അർക്കനുമത്യുച്ചസ്ഥനുദയം കർക്കടകം
അർക്കജൻ തുലാത്തിലും ഭാർഗ്ഗവൻ മീനത്തിലും
വക്രനുമുച്ചസ്ഥനായ് മകരംരാശി തന്നിൽ
നില്ക്കുമ്പോളവതരിച്ചീടിനാൻ ജഗന്നാഥൻ
ദിക്കുകളൊക്കെ പ്രസാദിച്ചിതു ദേവകളും.
പെറ്റിതു കൈകേയിയും പുഷ്യനക്ഷത്രം കൊണ്ടേ
പിറ്റേന്നാൾ സുമിത്രയും പെറ്റിതു പുത്രദ്വയം
ഭഗവാൻ പരമാത്മാ മുകുന്ദൻ നാരായണൻ
ജഗദീശ്വരൻ ജന്മരഹിതൻ പത്മേക്ഷണൻ
ഭുവനേശ്വരൻ വിഷ്ണുതന്നുടെ ചിഹ്നത്തോടു-
മവതാരം ചെയ്തപ്പോൾ കാണായി കൌസല്യയ്ക്കും
സഹസ്രകിരണന്മാരൊരുമിച്ചൊരുനേരം
സഹസ്രായുതമുദിച്ചുയരുന്നതുപോലെ.
സഹസ്രപത്രോൽഭവനാരദസനകാദി-
സഹസ്രനേത്രമുഖവിബുധേന്ദ്രന്മാരാലും

വന്ദ്യമായിരുപ്പോരു നിർമ്മലമകുടവും
സുന്ദരചികുരവുമളകസുഷമയും
കാരുണ്യാമൃതരസസമ്പൂർണ്ണനയനവു-
മാരുണ്യാംബരപരിശോഭിതജഘനവും
ശംഖചക്രാബ്ജഗദാശോഭിതഭുജങ്ങളും
ശംഖസന്നിഭഗളരാജിതകൌസ്തുഭവും
ഭക്തവാത്സല്യം ഭക്തന്മാർക്കു കണ്ടറിവാനായ്
വ്യക്തമായിരിപ്പൊരു പാവനശ്രീവത്സവും
കുണ്ഡലമുക്താഹാരകാഞ്ചീനൂപുരമുഖ-
മണ്ഡനങ്ങളുമിന്ദുമണ്ഡലവദനവും
പണ്ടു ലോകങ്ങളെല്ലാമളന്ന പാദാബ്ജവും
കണ്ടുകണ്ടുണ്ടായൊരു പരമാനന്ദത്തോടും
മോക്ഷദനായ ജഗത്സാക്ഷിയാം പരമാത്മാവ്
സാക്ഷാൽ ശ്രീനാരായണൻതാനിതെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ
സുന്ദരഗാത്രിയായ കൌസല്യാദേവിതാനും
വന്ദിച്ചു തെരുതെരെ സ്തുതിച്ചു തുടങ്ങിനാൾ:

കൗസല്യാസ്തുതി

‘നമസ്തേ ദേവദേവ! ശംഖചക്രാബ്ജധര!
നമസ്തേ വാസുദേവ! മധുസൂദന! ഹരേ!
നമസ്തേ നാരായണ! നമസ്തേ നരകാരേ!
നമസ്തേശ്വര! ശൌരേ! നമസ്തേ ജഗല്പതേ!
നിന്തിരുവടി മായാദേവിയെക്കൊണ്ടു വിശ്വം
സന്തതം സൃഷ്ടിച്ചു രക്ഷിച്ചു സംഹരിക്കുന്നു.
സത്വാദിഗുണത്രയമാശ്രയിച്ചെന്തിനിതെ-
ന്നുത്തമന്മാർക്കുപോലുമറിവാൻ വേലയത്രേ.
പരമൻ പരാപരൻ പരബ്രഹ്മാഖ്യൻ പരൻ
പരമാത്മാവു പരൻ പുരുഷൻ പരിപൂർണ്ണൻ

അച്യുതനനന്തനവ്യക്തനവ്യയനേകൻ
നിശ്ചലൻ നിരുപമൻ നിർവ്വാണപ്രദൻ നിത്യൻ
നിർമ്മലൻ നിരാമയൻ നിർവികാരാത്മാ ദേവൻ
നിർമ്മമൻ നിരാകുലൻ നിരഹങ്കാരമൂർത്തി
നിഷ്കളൻ നിരഞ്ജനൻ നീതിമാൻ നിഷ്കൽമഷൻ
നിർഗ്ഗുണൻ നിഗമാന്തവാക്യാർത്ഥവേദ്യൻ നാഥൻ
നിഷ്ക്രിയൻ നിരാകാരൻ നിർജ്ജരനിഷേവിതൻ
നിഷ്കാമൻ നിയമിനാം ഹൃദയനിലയനൻ
അദ്വയനജനമൃതാനന്ദൻ നാരായണൻ
വിദ്വന്മാനസപത്മമധുപൻ മധുവൈരി
സത്യജ്ഞാനാത്മാ സമസ്തേശ്വരൻ സനാതനൻ
സത്വസഞ്ചയജീവൻ സനകാദിഭിസ്സേവ്യൻ
തത്വാർത്ഥബോധരൂപൻ സകലജഗന്മയൻ
സത്താമാത്രകനല്ലോ നിന്തിരുവടി നൂനം.
നിന്തിരുവടിയുടെ ജഠരത്തിങ്കൽ നിത്യ-
മന്തമില്ലാതോളം ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങൾ കിടക്കുന്നു.
അങ്ങനെയുള്ള ഭവാനെന്നുടെ ജഠരത്തി-
ലിങ്ങനെ വസിപ്പതിനെന്തു കാരണം പോറ്റീ!
ഭക്തന്മാർ വിഷയമായുള്ളൊരു പാരവശ്യം
വ്യക്തമായ് ക്കാണായ്‌വന്നു മുഗ്ദ്ധയാമെനിയ്ക്കിപ്പോൾ.
ഭർത്തൃപുത്രാർത്ഥാകുലസംസാരദുഃഖാംബുധൌ
നിത്യവും നിമഗ്നയായത്യർത്ഥം ഭ്രമിയ്ക്കുന്നേൻ.
നിന്നുടെ മഹാമായ തന്നുടെ ബലത്തിനാ-
ലിന്നു നിൻ പാദാംഭോജം കാൺമാനും യോഗം വന്നു.
ത്വല്ക്കാരുണ്യത്താൽ നിത്യമുൾക്കാമ്പിൽ വസിയ്ക്കേണ-
മിക്കാണാകിയരൂപം ദുഷ്കൃതമൊടുങ്ങുവാൻ.
വിശ്വമോഹിനിയായ നിന്നുടെ മഹാമായ
വിശ്വേശ! മോഹിപ്പിച്ചീടായ്ക മാം ലക്ഷ്മീപതേ!

കേവലമലൌകികം വൈഷ്ണവമായരൂപം
ദേവേശ! മറയ്ക്കേണം മറ്റുള്ളോർ കാണും മുൻപേ.
ലാളനാശ്ലേഷാദ്യനുരൂപമായിരിപ്പോരു
ബാലഭാവത്തെ മമ കാട്ടണം ദയാനിധേ!
പുത്രവാത്സല്യവ്യാജമായൊരു പരിചര-
ണത്താലെ കടക്കേണം ദുഃഖസംസാരാർണ്ണവം.'
ഭക്തിപൂണ്ടിത്ഥം വീണു വണങ്ങി സ്തുതിച്ചപ്പോൾ
ഭക്തവത്സലൻ പുരുഷോത്തമനരുൾചെയ്തു:
'മാതാവേ! ഭവതിയ്ക്കെന്തിഷ്ടമാകുന്നതെന്നാ-
ലേതുമന്തരമില്ല ചിന്തിച്ചവണ്ണം വരും.
ദുർമ്മദം വളർന്നൊരു രാവണൻതന്നെക്കൊന്നു
സമ്മോദം ലോകങ്ങൾക്കു വരുത്തിക്കൊൾവാൻ മുന്നം
ബ്രഹ്മശങ്കരപ്രമുഖാമരപ്രവരന്മാർ
നിർമ്മലപദങ്ങളാൽ സ്തുതിച്ചു സേവിയ്ക്കയാൽ
മാനവവംശത്തിങ്കൽ നിങ്ങൾക്കു തനയനായ്
മാനുഷവേഷംപൂണ്ടു ഭൂമിയിൽ പിറന്നു ഞാൻ
പുത്രനായ് പിറക്കണം ഞാൻതന്നെ നിങ്ങൾക്കെന്നു
ചിത്തത്തിൽ നിരൂപിച്ചു സേവിച്ചു ചിരകാലം
പൂർവ്വജന്മനി പുനരതുകാരണമിപ്പോ-
ളേവംഭൂതകമായ വേഷത്തെക്കാട്ടിത്തന്നു.
ദുർല്ലഭം മദ്ദർശനം മോക്ഷത്തിനായിട്ടുള്ളൊ-
ന്നില്ലല്ലോ പിന്നെയൊരു ജന്മസംസാരദുഃഖം.
എന്നുടെ രൂപമിദം നിത്യവും ധ്യാനിച്ചുകൊൾ-
കെന്നാൽ വന്നീടും മോക്ഷമില്ല സംശയമേതും
യാതൊരു മർത്ത്യനിഹ നമ്മിലെസ്സംവാദമി-
താദരാൽ പഠിയ്ക്കതാൻ കേൾക്കതാൻ ചെയ്യുന്നതും
സാധിയ്ക്കുമവനു സാരൂപ്യമെന്നറിഞ്ഞാലും,
ചേതസി മരിയ്ക്കുമ്പോൾ മത്സ്മരണയുമുണ്ടാം.'

ഇത്തരമരുൾചെയ്തു ബാലഭാവത്തെപ്പൂണ്ടു
സത്വരം കാലും കൈയ്യും കുടഞ്ഞു കരയുന്നോൻ.
ഇന്ദ്രനീലാഭപൂണ്ട സുന്ദരരൂപനര-
വിന്ദലോചനൻ മുകുന്ദൻ പരമാനന്ദാത്മാ
ചന്ദ്രചൂഡാരവിന്ദമന്ദിരവൃന്ദാരക-
വൃന്ദവന്ദിതൻ ഭുവി വന്നവതാരം ചെയ്താൻ.
നന്ദനനുണ്ടായിതെന്നാശു കേട്ടോരു പംക്തി-
സ്യന്ദനനഥ പരമാനന്ദാകുലനായാൻ
പുത്രജന്മത്തെച്ചൊന്ന ഭൃത്യവർഗ്ഗത്തിനെല്ലാം
വസ്ത്രഭൂഷണാദ്യഖിലാർത്ഥദാനങ്ങൾ ചെയ്താൻ.
പുത്രവക്ത്രാബ്ജം കണ്ടു തുഷ്ടനായ്പുറപ്പെട്ടു
ശുദ്ധമായ് സ്നാനംചെയ്തു ഗുരുവിൻ നിയോഗത്താൽ
ജാതകർമ്മവും ചെയ്തു ദാനവും ചെയ്തു; പിന്നെ
ജാതനായിതു കൈകേയീസുതൻ പിറ്റേന്നാളും.
സുമിത്രാപുത്രന്മാരായുണ്ടായിതിരുവരു-
മമിത്രാന്തകൻ ദശരഥനും യഥാവിധി
ചെയ്തിതു ജാതകർമ്മം ബാലന്മാർക്കെല്ലാവർക്കും
പെയ്തിതു സന്തോഷംകൊണ്ടശ്രുക്കൾ ജനങ്ങൾക്കും.
സ്വർണ്ണരത്നൗഘവസ്ത്രഗ്രാമാദിപദാർത്ഥങ്ങ-
ളെണ്ണമില്ലാതോളം ദാനം ചെയ്തു ഭൂദേവാനാം
വിണ്ണവർനാട്ടിലുമുണ്ടായിതു മഹോത്സവം
കണ്ണുകളായിരവും തെളിഞ്ഞു മഹേന്ദ്രനും.
സമസ്തലോകങ്ങളുമാത്മാവാമിവങ്കലേ
രമിച്ചീടുന്നു നിത്യമെന്നോർത്തു വസിഷ്ഠനും
ശ്യാമളനിറംപൂണ്ട കോമളകുമാരനു
രാമനെന്നൊരു തിരുനാമവുമിട്ടാനല്ലോ;
ഭരണനിപുണനാം കൈകേയീതനയനു
ഭരതനെന്നു നാമമരുളിച്ചെയ്തു മുനി;.

ലക്ഷണാന്വിതനായ സുമിത്രാതനയനു
ലക്ഷ്മണനെന്നുതന്നെ നാമവുമരുൾചെയ്തു.;
ശത്രുവൃന്ദത്തെ ഹനിച്ചീടുക നിമിത്തമായ്
ശത്രുഘ്നനെന്നു സുമിത്രാത്മജാവരജനും
നാമധേയവും നാലു പുത്രർക്കും വിധിച്ചേവം
ഭൂമിപാലനും ഭാര്യമാരുമായാനന്ദിച്ചാൻ.
സാമോദം ബാലക്രീഡാതല്പരന്മാരാം കാലം
രാമലക്ഷ്മണന്മാരും തമ്മിലൊന്നിച്ചു വാഴും
ഭരതശത്രുഘ്നന്മാരൊരുമിച്ചെല്ലാനാളും
മരുവീടുന്നു പായസാംശാനുസാരവശാൽ.
കോമളന്മാരായൊരു സോദരന്മാരുമായി
ശ്യാമളനിറം പൂണ്ട ലോകാഭിരാമദേവൻ
കാരുണ്യാമൃതപൂർണ്ണാപാംഗവീക്ഷണംകൊണ്ടും
സാരസ്യാവ്യക്തവർണ്ണാലാപപീയൂഷംകൊണ്ടും
വിശ്വമോഹനമായ രൂപസൗന്ദര്യംകൊണ്ടും
നിശ്ശേഷാനന്ദപ്രദദേഹമാർദ്ദവംകൊണ്ടും
ബന്ധൂകദന്താംബരചുംബനരസംകൊണ്ടും
ബന്ധുരദന്താങ്കുരസ്പഷ്ടഹാസാഭകൊണ്ടും
ഭൂതലസ്ഥിതപാദാബ്ജദ്വയയാനംകൊണ്ടും
ചേതോമോഹനങ്ങളാം ചേഷ്ടിതങ്ങളെക്കൊണ്ടും
താതനുമമ്മമാർക്കും നഗരവാസികൾക്കും
പ്രീതി നൽകിനാൻ സമസ്തേന്ദ്രിയങ്ങൾക്കുമെല്ലാം.
ഫാലദേശാന്തേ സ്വർണ്ണാശ്വത്ഥപർണ്ണാകാരമായ്
മാലേയമണിഞ്ഞതിൽ പറ്റീടും കുരളവും
അഞ്ജനമണിഞ്ഞതിമഞ്ജുളതരമായ
കഞ്ജനേത്രവും കടാക്ഷാവലോകനങ്ങളും
കർണ്ണാലങ്കാരമണികുണ്ഡലം മിന്നീടുന്ന
സ്വർണ്ണദർപ്പണസമഗണ്ഡമണ്ഡലങ്ങളും

ശാർദ്ദൂലനഖങ്ങളും വിദ്രുമമണികളും
ചേർത്തുടൻ കാർത്തസ്വരമണികൾ മദ്ധ്യേ മദ്ധ്യേ
കോർത്തുചാർത്തീടുന്നൊരു കണ്ഠകാണ്ഡോദ്യോതവും
മുത്തുമാലകൾ വനമാലകളോടും പൂണ്ട
വിസ്തൃതോരസി ചാർത്തും തുളസീമാല്യങ്ങളും
നിസ്തുലപ്രഭവത്സലാഞ്ഛനവിലാസവും
അംഗദങ്ങളും വലയങ്ങൾ കങ്കണങ്ങളു-
മംഗുലീയങ്ങൾകൊണ്ടു ശോഭിച്ച കരങ്ങളും
കാഞ്ചനസദൃശപീതാംബരോപരി ചാർത്തും
കാഞ്ചികൾ നൂപുരങ്ങളെന്നിവ പലതരം
അലങ്കാരങ്ങൾ പൂണ്ടു സോദരന്മാരോടുമൊ-
രലങ്കാരത്തെച്ചേർത്താൻ ഭൂമിദേവിക്കു നാഥൻ.
ഭർത്താവിന്നധിവാസമുണ്ടായോരയോദ്ധ്യയിൽ
പൊൽത്താർമാനിനിതാനും കളിച്ചു വിളങ്ങിനാൾ.
ഭൂതലത്തിങ്കലെല്ലാമന്നുതൊട്ടനുദിനം
ഭൂതിയും വർദ്ധിച്ചിതു ലോകവുമാനന്ദിച്ചു.

ബാല്യവും കൗമാരവും

ദമ്പതിമാരെബ്ബാല്യം കൊണ്ടേവം രഞ്ജിപ്പിച്ചു
സമ്പ്രതി കൌമാരവും സമ്പ്രാപിച്ചിതു മെല്ലെ.
വിധിനന്ദനനായ വസിഷ്ഠമഹാമുനി
വിധിപൂർവ്വകമുപനിച്ചിതു ബാലന്മാരെ.
ശ്രുതികളോടുപുനരംഗങ്ങളുപാംഗങ്ങൾ
സ്മൃതികളുപസ്മൃതികളുമശ്രമമെല്ലാം
പാഠമായതു പാർത്താലെന്തൊരൽഭുത, മവ-
പാടവമേറും നിജശ്വാസങ്ങൾ തന്നെയല്ലോ.
സകലചരാചരഗുരുവായ് മരുവീടും
ഭഗവാൻ തനിക്കോരു ഗുരുവായ് ചമഞ്ഞീടും

സഹസ്രപത്രോൽഭവപുത്രനാം വസിഷ്ഠന്റെ
മഹത്വമേറും ഭാഗ്യമെന്തുചൊല്ലാവതോർത്താൽ
ധനുർവേദാംഭോനിധിപാരഗന്മാരായ്‌വന്നു
തനയന്മാരെന്നതു കണ്ടൊരു ദശരഥൻ
മനസി വളർന്നൊരു പരമാനന്ദം പൂണ്ടു
മുനിനായകനേയുമാനന്ദിപ്പിച്ചു നന്നായ്
ആമോദം വളർന്നുള്ളിൽ സേവ്യസേവകഭാവം
രാമലക്ഷ്മണന്മാരും കൈക്കൊണ്ടാ, രതുപോലെ
കോമളന്മാരായ്മേവും ഭരതശത്രുഘ്നന്മാർ
സ്വാമിഭൃത്യകഭാവം കൈക്കൊണ്ടാരനുദിനം. 770
രാഘവനതുകാലമേകദാ കുതൂഹലാൽ
വേഗമേറീടുന്നൊരു തുരഗരത്നമേറി
പ്രാണസമ്മിതനായ ലക്ഷ്മണനോടും ചേർന്നു
ബാണതൂണീരബാണാസനപൂണികൾ പൂണ്ടു
കാനനദേശേ നടന്നീടിനാൻ നായാട്ടിനായ്
കാണായ ദുഷ്ടമൃഗസഞ്ചയം കൊലചെയ്‌വാൻ.
ഹരിണഹരികരികരടിഗിരികിരി
ഹരിശാർദ്ദൂലാദികളമിതവന്യമൃഗം
വധിച്ചു കൊണ്ടുവന്നു ജനകൻ കാല്ക്കൽവച്ചു
വിധിച്ചവണ്ണം നമസ്കരിച്ചു വണങ്ങിനാൻ. 780
നിത്യവുമുഷസ്യുഷസ്യുത്ഥായ കുളിച്ചൂത്തു
ഭക്തികൈക്കൊണ്ടു സന്ധ്യാവന്ദനം ചെയ്തശേഷം
ജനകജനനിമാർ ചരണാംബുജം വന്ദി–
ച്ചനുജനോടു ചേർന്നു പൌരകാര്യങ്ങളെല്ലാം
ചിന്തിച്ചു ദണ്ഡനീതി നീങ്ങാതെ ലോകം തങ്കൽ
സന്തതം രഞ്ജിപ്പിച്ചു ധർമ്മപാലനം ചെയ്തു
ബന്ധുക്കളോടും ഗുരുഭൂതന്മാരോടും ചേർന്നു
സന്തുഷ്ടാത്മനാ മൃഷ്ടഭോജനം കഴിച്ചഥ

ധർമ്മശാസ്ത്രാദിപുരാണേതിഹാസങ്ങൾ കേട്ടു
നിർമ്മലബ്രഹ്മാനന്ദലീനചേതസാ നിത്യം
പരമൻ പരാപരൻ പരബ്രഹ്മാഖ്യൻ പരൻ'
പുരുഷൻ പരമാത്മാ പരമാനന്ദമൂർത്തി
ഭൂമിയിൽ മനുഷ്യനായവതാരം ചെയ്തേവം
ഭൂമിപാലകവൃത്തി കൈക്കൊണ്ടു വാണീടിനാൻ.
ചേതസാ വിചാരിച്ചുകാൺകിലോ പരമാർത്ഥ
മേതുമേ ചെയ്യുന്നോനല്ലില്ലല്ലോ വികാരവും.
ചിന്തിയ്ക്കിൽ പരിണാമമില്ലാതൊരാത്മാനന്ദ–
മെന്തൊരു മഹാമായാവൈഭവം ചിത്രം! ചിത്രം!

വിശ്വാമിത്രന്റെ യാഗരക്ഷ

അക്കാലം വിശ്വാമിത്രനാകിയ മുനികുല–
മുഖ്യനുമയോദ്ധ്യയ്ക്കാമ്മാറെഴുന്നള്ളീടിനാൻ.
രാമനായവനിയിൽ മായയാ ജനിച്ചൊരു
കോമളമായ രൂപം പൂണ്ടൊരു പരാത്മാനം
സത്യജ്ഞാനാനന്താനന്ദാമൃതം കണ്ടുകൊൾവാൻ
ചിത്തത്തിൽ നിറഞ്ഞാശു വഴിഞ്ഞ ഭക്തിയോടെ.
കൌശികൻതന്നെക്കണ്ടു ഭൂപതി ദശരഥ–
നാശു സംഭ്രമത്തോടും പ്രത്യുത്ഥാനവും ചെയ്തു
വിധിനന്ദനനോടും ചെന്നെതിരേറ്റു യഥാ–
വിധി പൂജയുംചെയ്തു വന്ദിച്ചുനിന്നു ഭക്ത്യാ.
സസ്മിതം മുനിവരൻതന്നൊടു ചൊല്ലീടിനാ–
നസ്മജ്ജന്മവുമിന്നു വന്നിതു സഫലമായ്.
നിന്തിരുവടിയെഴുന്നള്ളിയമൂലം കൃതാർ–
ത്ഥാന്തരാത്മാവായിതു ഞാനിഹ തപോനിധേ!
ഇങ്ങനെയുള്ള നിങ്ങളെഴുന്നള്ളീടും ദേശം
മംഗളമായ്വന്നാശു സമ്പത്തും താനേവരും.

എന്തൊന്നു ചിന്തിച്ചെഴുന്നള്ളിയതെന്നുമിപ്പോൾ
നിന്തിരുവടിയരുൾചെയ്യണം ദയാനിധേ!
എന്നാലാകുന്നതെല്ലാം ചെയ്‌വൻ ഞാൻ മടിയാതെ
ചൊന്നാലും പരമാർത്ഥം താപസകുലപതേ!'
വിശ്വാമിത്രനും പ്രീതനായരുൾചെയ്തീടിനാൻ
വിശ്വാസത്തോടു ദശരഥനോടതുനേരം:
'ഞാനമാവാസ്യതോറും പിതൃദേവാദികളെ
ധ്യാനിച്ചു ചെയ്തീടുന്ന ഹോമത്തെ മുടക്കുന്നോർ
മാരീചസുബാഹുമുഖ്യന്മാരാം നക്തഞ്ചര-
ന്മാരിരുവരുമനുചരന്മാരായുള്ളോരും.
അവരെ നിഗ്രഹിച്ചു യാഗത്തെ രക്ഷിപ്പാനാ-
യവനീപതേ! രാമദേവനെയയയ്ക്കേണം.
പുഷ്കരോൽഭവപുത്രൻതന്നോടും നിരൂപിച്ചു
ലക്ഷ്മണനേയും കൂടെ നൽകണം മടിയാതെ
നല്ലതു വന്നീടുക നിനക്കു മഹീപതേ!
കല്യാണമതേ! കരുണാനിധേ! നരപതേ!
ചിന്താചഞ്ചലനായ പംക്തിസ്യന്ദനനൃപൻ
മന്ത്രിച്ചു ഗുരുവിനോടേകാന്തേ ചൊല്ലീടിനാൻ:
എന്തു ചൊൽവതു ഗുരോ! നന്ദനൻതന്നെ മമ
സന്ത്യജിച്ചീടുവതിനില്ലല്ലോ ശക്തിയൊട്ടും.
എത്രയും കൊതിച്ചകാലത്തിങ്കൽ ദൈവവശാൽ
സിദ്ധിച്ച തനയനാം രാമനെപ്പിരിയുമ്പോൾ
നിർണ്ണയം മരിയ്ക്കും ഞാൻ, രാമനെ നൽകിടാഞ്ഞാ-
ലന്വയനാശംകൂടെ വരുത്തും വിശ്വാമിത്രൻ.
എന്തൊന്നു നല്ലതിപ്പോളെന്നു നിന്തിരുവടി
ചിന്തിച്ചു തിരിച്ചരുളിച്ചെയ്തീടുക വേണം.'
'എങ്കിലോ ദേവഗുഹ്യം കേട്ടാലുമതിഗോപ്യം
സങ്കടമുണ്ടാകേണ്ട സന്തതം ധരാപതേ!

മാനുഷനല്ല രാമൻ മാനവശിഖാമണേ!
മാനമില്ലാത പരമാത്മാവു സദാനന്ദൻ
പത്മസംഭവൻ മുന്നം പ്രാർത്ഥിയ്ക്ക മൂലമായി
പത്മലോചനൻ ഭൂമിഭാരത്തെക്കളവാനായ്
നിന്നുടെ തനയനായ് കൌസല്യാദേവിതന്നിൽ
വന്നവതരിച്ചിതു വൈകുണ്ഠൻ നാരായണൻ.
നിന്നുടെ പൂർവ്വജന്മം ചൊല്ലുവൻ ദശരഥ!
മുന്നം നീ ബ്രഹ്മാത്മജൻ കശ്യപപ്രജാപതി
നിന്നുടെ പത്നിയാകുമദിതി കൌസല്ല്യ കേ–
ളന്നിരുവരുംകൂടിസ്സന്തതിയുണ്ടാവാനായ്
ബഹുവത്സരമുഗ്രം തപസ്സുചെയ്തു നിങ്ങൾ
മുഹുരാത്മനി വിഷ്ണുപൂജാധ്യാനാദിയോടും
ഭക്തവത്സലൻ ദേവൻ വരദൻ ഭഗവാനും
പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചു 'നീ വാങ്ങിക്കൊൾ വര'മെന്നാൻ.
'പുത്രനായ് പിറക്കേണമെനിയ്ക്കു ഭവാ'നെന്നു
സത്വരമപേക്ഷിച്ച കാരണമിന്നു നാഥൻ
പുത്രനായ് പിറന്നിതു രാമനെന്നറിഞ്ഞാലും
പൃഥ്വീന്ദ്ര! ശേഷൻതന്നെ ലക്ഷ്മണനാകുന്നതും
ശംഖചക്രങ്ങളല്ലോ ഭരതശത്രുഘ്നന്മാർ
ശങ്ക കൈവിട്ടു കേട്ടുകൊണ്ടാലുംമിനിയും നീ.
യോഗമായാദേവിയും സീതയായ് മിഥിലിയിൽ
യാഗവേലായാമയോനിജയായുണ്ടായ്വന്നു.
ആഗതനായാൻ വിശ്വാമിത്രനുമവർ തമ്മിൽ
യോഗം കൂട്ടീടുവതിനെന്നറിഞ്ഞീടേണം നീ
എത്രയും ഗുഹ്യമിതു വക്തവ്യമല്ലതാനും
പുത്രനെക്കൂടെയയച്ചീടുക മടിയാതെ.''
സന്തുഷ്ടനായ ദശരഥനും കൌശികനെ
വന്ദിച്ചു യഥാവിധി പൂജിച്ചു ഭക്തിപൂർവ്വം

രാമലക്ഷ്മണന്മാരെക്കൊണ്ടുപോയ്ക്കോണ്ടാലുമെ–
ന്നാമോദംപൂണ്ടു നൽകി ഭൂപതി പുത്രന്മാരെ.
‘വരിക രാമ! രാമ! ലക്ഷ്മണ! വരിക’യെ
ന്നരികെച്ചേർത്തു മാറിലണച്ചു ഗാഢം ഗാഢം
പുണർന്നു പുണർന്നുടൻ നുകർന്നു ശിരസ്സിങ്കൽ
ഗുണങ്ങൾ വരുവാനായ് പോവിനെന്നുരചെയ്താൻ.
ജനകജനനിമാർ ചരണാംബുജം കൂപ്പി
മുനിനായകൻ ഗുരുപാദവും വന്ദിച്ചുടൻ
വിശ്വാമിത്രനെച്ചെന്നു വന്ദിച്ചു കുമാരന്മാർ
വിശ്വരക്ഷാർത്ഥം പരിഗ്രഹിച്ചു മുനീന്ദ്രനും.
ചാപതൂണീരബാണഖഡ്ഗപാണികളായ
ഭൂപതികുമാരന്മാരോടും കൌശികമുനി
യാത്രയുമയപ്പിച്ചാശീർവാദങ്ങളും ചൊല്ലി
തീർത്ഥപാദന്മാരോടും നടന്നു വിശ്വാമിത്രൻ.
മന്ദം പോയ്ചില ദേശം കടന്നോരനന്തരം
മന്ദഹാസവും ചെയ്തിട്ടരുളിച്ചെയ്തു മുനി:
രാമ! രാഘവ! രാമ! ലക്ഷ്മണ! കുമാര! കേൾ
കോമളന്മാരായുള്ള ബാലന്മാരല്ലോ! നിങ്ങൾ
ദാഹമെന്തെന്നും വിശപ്പെന്തെന്നുമറിയാത
ദേഹങ്ങളല്ലോ മുന്നം നിങ്ങൾക്കെന്നതുമൂലം
ദാഹവും വിശപ്പുമുണ്ടാകാതെയിരിപ്പിനായ്
മാഹാത്മ്യമേറുന്നൊരു വിദ്യകളിവ രണ്ടും
ബാലകന്മാരേ! നിങ്ങൾ പഠിച്ചു ജപിച്ചാലും
ബലയും പുനരതിബലയും മടിയാതെ.
ദേവനിർമ്മിതകളീവിദ്യക’ ളെന്നു രാമ–
ദേവനുമനുജനുമുപദേശിച്ചു മുനി.
ക്ഷുല്പിപാസാദികളും തീർന്ന ബാലന്മാരുമാ –
യപ്പൊളേ ഗംഗ കടന്നീടിനാൻ വിശ്വമിത്രൻ.

താടകാവധം

താടകാവനം പ്രാപിച്ചീടിനോരനന്തരം
ഗൂഢസ്മേരവും പൂണ്ടു പറഞ്ഞു വിശ്വാമിത്രൻ:
‘രാഘവ! സത്യപരാക്രമവാരിധേ! രാമ!
പോകുമാറില്ലീവഴിയാരുമേയിതു കാലം.
കാടിതു കണ്ടായോ നീ? കാമരൂപിണിയായ
താടക ഭയങ്കരി വാണീടും ദേശമല്ലോ.
അവളെപ്പേടിച്ചാരും നേർവഴി നടപ്പീല
ഭുവനവാസിജനം ഭുവനേശ്വര! പോറ്റി!
കൊല്ലണമവളെ നീ വല്ലജാതിയുമതി–
നില്ലൊരു ദോഷമെന്നു മാമുനി പറഞ്ഞപ്പോൾ
മെല്ലവെയൊന്നു ചെറുഞ്ഞാണൊലി ചെയ്തു രാമ–
നെല്ലാലോകവുമൊന്നു വിറച്ചിതതുനേരം.
ചെറുഞ്ഞാണൊലി കേട്ടു കോപിച്ചു നിശാചരി
പെരികെ വേഗത്തോടുമടുത്തു ഭക്ഷിപ്പാനായ്
അന്നേരമൊരു ശരമയച്ചു രാഘവനും
ചെന്നു താടകമാറിൽ കൊണ്ടിതു രാമബാണം
പാരതിൽ മല ചിറകറ്റു വീണതു പോലെ
ഘോരരൂപിണിയായ താടക വീണാളല്ലോ.
സ്വർണ്ണരത്നാഭരണഭൂഷിതഗാത്രിയായി
സുന്ദരിയായ യക്ഷിതന്നെയും കാണായ്‌വന്നു.
ശാപത്താൽ നക്തംചരിയായൊരു യക്ഷിതാനും
പ്രാപിച്ചു ദേവലോകം രാമദേവാനുജ്ഞയാ
കൗശികമുനീന്ദ്രനും ദിവ്യാസ്ത്രങ്ങളെയെല്ലാ–
മാശു രാഘവനുപദേശിച്ചു സലക്ഷ്മണം.
നിർമ്മലന്മാരാം കുമാരന്മാരും മുനീന്ദ്രനും
രമ്യകാനനേ തത്ര വസിച്ചു കാമാശ്രമേ

രാത്രിയും പിന്നിട്ടവർ സന്ധ്യാവന്ദനം ചെയ്തു
യാത്രയും തുടങ്ങിനാർ ആസ്ഥയാ പുലർകാലേ.
പുക്കിതു സിദ്ധാശ്രമം വിശ്വാമിത്രനും മുനി–
മുഖ്യന്മാരെതിരേറ്റു വന്ദിച്ചാരതുനേരം
രാമലക്ഷ്മണന്മാരും വന്ദിച്ചു മുനികളെ
പ്രേമമുൾക്കൊണ്ടു മുനിമാരും സല്ക്കാരം ചെയ്താർ.
വിശ്രമിച്ചനന്തരം രാഘവൻ തിരുവടി
വിശ്വാമിത്രനെ നോക്കി പ്രീതിപൂണ്ടരുൾ ചെയ്തു:
‘താപസോത്തമ! ഭവാൻ ദീക്ഷിയ്ക്ക യാഗമിനി
താപം കൂടാതെ രക്ഷിച്ചീടുവനേതും ചെയ്തും.
ദുഷ്ടരാം നിശാചരേന്ദ്രന്മാരെക്കാട്ടിത്തന്നാൽ
നഷ്ടമാക്കുവൻ ബാണംകൊണ്ടു ഞാൻ തപോനിധേ!’
യാഗവും ദീക്ഷിച്ചിതു കൌശികനതു കാല–
മാഗമിച്ചിതു നക്തഞ്ചരന്മാർ പടയോടും.
മധ്യാഹ്നകാലേ മേൽഭാഗത്തിങ്കൽ നിന്നു തത്ര
രക്തവൃഷ്ടിയും തുടങ്ങീടിനാരതുനേരം.
പാരാതെ രണ്ടു ശരം തൊടുത്തു രാമദേവൻ
മാരീചസുബാഹുവീരന്മാരെ പ്രയോഗിച്ചാൻ
കൊന്നിതു സുബാഹുവാമവനെയൊരു ശര–
മന്നേരം മാരീചനും ഭീതി പൂണ്ടോടീടിനാൻ.
ചെന്നിതു രാമബാണം പിന്നലെ കൂടെക്കൂടെ
ഖിന്നനായേറിയൊരു യോജന പാഞ്ഞാനവൻ.
അർണ്ണവം തന്നിൽ ചെന്നു വീണിതു മാരീചനു–
മന്നേരമവിടെയും ചെന്നിതു ദഹിപ്പാനായ്.
പിന്നെ മറ്റെങ്ങുമൊരു ശരണമില്ലാഞ്ഞവ–
‘നെന്നെ രക്ഷിയ്ക്കേണ’മെന്നഭയം പുക്കീടിനാൻ.
ഭക്തവത്സലനഭയം കൊടുത്തതുമൂലം
ഭക്തനായ് വന്നാനന്നുതുടങ്ങി മാരീചനും.

പറ്റലർ കുലകാലനാകിയ സൌമിത്രിയും
മറ്റുള്ള പടയെല്ലാം കൊന്നിതു ശരങ്ങളാൽ.
ദേവകൾ പുഷ്പവൃഷ്ടി ചെയ്തിതു സന്തോഷത്താൽ
ദേവദുന്ദുഭികളും ഘോഷിച്ചിതതുനേരം.
യക്ഷകിന്നരസിദ്ധചാരണഗന്ധർവന്മാർ
തൽക്ഷണേ കൂപ്പി സ്തുതിച്ചേറ്റവുമാനന്ദിച്ചാർ.
വിശ്വാമിത്രനും പരമാനന്ദം പൂണ്ടു പുണർ-
ന്നശ്രുപൂർണ്ണാർദ്രാകുലനേത്രപത്മങ്ങളോടും
ഉത്സംഗേ ചേർത്തു പരമാശീർവാദവും ചെയ്തു
വത്സന്മാരെയും ഭുജിപ്പിച്ചിതു വാത്സല്യത്താൽ.
ഇരുന്നു മൂന്നുദിനമോരോരോ പുരാണങ്ങൾ
പറഞ്ഞു രസിപ്പിച്ചു കൌശികനവരുമായ്.
അരുൾ ചെയ്തിതു നാലാം ദിവസം പിന്നെ മുനി:
'അരുതു വൃഥാ കാലം കളകെന്നുള്ളതേതും.
ജനകമഹീപതിതന്നുടെ മഹായജ്ഞ-
മിനി വൈകാതെ കാണ്മാൻ പോക നാം വത്സന്മാരേ!
ചൊല്ലേഴും ത്രൈയംബകമാകിന മാഹേശ്വര-
വില്ലുണ്ടു വിദേഹരാജ്യത്തിങ്കലിരിയ്ക്കുന്നു.
ശ്രീമഹാദേവൻ തന്നെ വച്ചിരിയ്ക്കുന്നു പുരാ
ഭൂമിപാലേന്ദ്രന്മാരാലർച്ചിതമനുദിനം,
ക്ഷോണിപാലേന്ദ്രകുലജാതനാകിയ ഭവാൻ
കാണണം മഹാസത്ത്വമാകിയ ധനൂരത്നം.'
താപസേന്ദ്രന്മാരോടുമീവണ്ണമരുൾചെയ്തു
ഭൂപതിബാലന്മാരും കൂടെപ്പോയ് വിശ്വാമിത്രൻ
പ്രാപിച്ചു ഗംഗാതീരം ഗൌതമാശ്രമം തത്ര
ശോഭപൂണ്ടോരു പുണ്യദേശമാനന്ദപ്രദം.
ദിവ്യപാദപലതാകുസുമഫലങ്ങളാൽ
സർവ്വമോഹനകരം ജന്തുസഞ്ചയഹീനം.

കണ്ടു കൌതുകംപൂണ്ടു വിശ്വാമിത്രനെ നോക്കി
പുണ്ഡരീകേക്ഷണനുമീവണ്ണമരുൾചെയ്തു;
'ആശ്രമപദമിദമാർക്കുള്ളൂ മനോഹര-
മാശ്രയയോഗ്യം നാനാജന്തുസംവീതം താനും
എത്രയുമാഹ്ലാദമുണ്ടായിതു മനസി മേ
തത്ത്വമെന്തെന്നതരുൾചെയ്യണം തപോനിധേ!'

അഹല്യാമോക്ഷം

എന്നതു കേട്ടു വിശ്വാമിത്രനുമുരചെയ്തു
പന്നഗശായി പരൻ തന്നോടു പരമാർത്ഥം:
'കേട്ടാലും പുരാവൃത്തമെങ്കിലോ കുമാര! നീ
വാട്ടമില്ലാത തപസ്സുള്ള ഗൌതമമുനി
ഗംഗാരോധസി നല്ലോരാശ്രമത്തിങ്കലത്ര
മംഗളം വർദ്ധിച്ചീടും തപസാ വാഴുംകാലം
ലോകേശൻ നിജസുതയായുള്ളോരഹല്യയാം
ലോകസുന്ദരിയായ ദിവ്യകന്യകാരത്നം
ഗൌതമമുനീന്ദ്രനു കൊടുത്തു വിധാതാവും;
കൌതുകംപൂണ്ടു ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരാമവർ,
ഭർത്തൃശുശ്രൂഷാബ്രഹ്മചര്യാദിഗുണങ്ങൾക-
ണ്ടെത്രയും പ്രസാദിച്ചു ഗൌതമമുനീന്ദ്രനും
തന്നുടെ പത്നിയായോരഹല്യയോടും ചേർന്നു
പർണ്ണശാലയിലത്ര വസിച്ചു ചിരകാലം.
വിശ്വമോഹിനിയായോരഹല്യാരൂപംകണ്ടു
ദുശ്ച്യവനനും കുസുമായുധവശനായാൻ.
ചെന്തൊണ്ടിവായ്മലരും പന്തൊക്കും മുലകളും
ചന്തമേറീടും തുടക്കാമ്പുമാസ്വദിപ്പതി-
നെന്തൊരു കഴിവെന്നു ചിന്തിച്ചു ശതമഖൻ
ചെന്താർബാണാർത്തികൊണ്ടു സന്താപം മുഴുക്കയാൽ

സന്തതം മനക്കാമ്പിൽ സുന്ദരഗാത്രീരൂപം
ചിന്തിച്ചു ചിന്തിച്ചനംഗാന്ധനായ് വന്നാനല്ലോ.
അന്തരാത്മനി വിബുധേന്ദ്രനുമിതിനിപ്പോ–
ളന്തരം വരാതെയൊരന്തരമെന്തെന്നോർത്തു
ലോകേശാത്മജസുതനന്ദനനുടെ രൂപം
നാകനായകൻ കൈക്കൊണ്ടന്ത്യയാമാദിയിങ്കൽ
സന്ധ്യാവന്ദനത്തിനു ഗൌതമൻ പോയനേര–
മന്തരാ പുക്കാനുടജാന്തരേ പരവശാൽ.
സുത്രാമാവഹല്യയെ പ്രാപിച്ചു സസംഭ്രമം
സത്വരം പുറപ്പെട്ടനേരത്തു ഗൌതമനും
മിത്രൻ തന്നുദയമൊട്ടടുത്തീലെന്നുകണ്ടു
ബദ്ധസന്ദേഹം ചെന്നനേരത്തു കാണായ്‌വന്നു
വൃത്രാരാതിയ്ക്കു മുനിശ്രേഷ്ഠനെ ബലാലപ്പോൾ
വിത്രസ്തനായെത്രയും വേപഥുപൂണ്ടു നിന്നാൻ.
തന്നുടെ രൂപം പരിഗ്രഹിച്ചു വരുന്നവൻ
തന്നെക്കണ്ടതികോപം കൈക്കൊണ്ടു മുനീന്ദ്രനും
നില്ലുനില്ലാരാകുന്നതെന്തിതു ദുഷ്ടാത്മാവേ!
ചൊല്ലുചൊല്ലെന്നോടു നീയെല്ലാമേ പരമാർത്ഥം
വല്ലാതെ മമ രൂപം കൈക്കൊൾവാനെന്തുമൂലം?
നിർല്ലജ്ജനായ ഭവാനേതൊരു മഹാപാപി?
സത്യമെന്നോടു ചൊല്ലീടറിഞ്ഞേനല്ലോ തവ
വൃത്താന്തം പറയായ്കിൽ ഭസ്മമാക്കുവനിപ്പോൾ.'
ചൊല്ലിനാനതുനേരം താപസേന്ദ്രനെ നോക്കി
'സ്വർല്ലോകാധിപനായ കാമകിങ്കരനഹം
വല്ലായ്മയെല്ലാമകപ്പെട്ടിതു മൂഢത്വം കൊ–
ണ്ടെല്ലാം നിന്തിരുവടി പൊറുത്തുകൊള്ളേണമേ.'
'സഹസ്രഭഗനായി ഭവിയ്ക്ക ഭവാനിനി–
സ്സഹിച്ചീടുക ചെയ്ത ദുഷ്കർമ്മഫലമെല്ലാം.'

താപസേശ്വരനായ ഗൌതമൻ ദേവേന്ദ്രനെ–
ശ്ശപിച്ചാശ്രമമകം പുക്കപ്പോളഹല്യയും
വേപഥുപൂണ്ടു നില്ക്കുന്നതു കണ്ടരുൾചെയ്തു
താപസോത്തമനായ ഗൌതമൻ കോപത്തോടെ:
'കഷ്ടമെത്രയും തവ ദുർവൃത്തം ദുരാചാരേ!
ദുഷ്ടമാനസേ! തവ സാമർത്ഥ്യം നന്നു പാരം.
ദുഷ്കൃതമൊടുങ്ങുവാനിതിന്നു ചൊല്ലീടുവൻ
നിഷ്കൃതിയായുള്ളൊരു ദുർദ്ധരമഹാവ്രതം.
കാമകിങ്കരേ! ശിലാരൂപവും കൈക്കൊണ്ടു നീ
രാമപാദാബ്ജം ധ്യാനിച്ചിവിടെ വസിക്കണം,
നീഹാരാതപവായുവർഷാദികളും സഹി–
ച്ചാഹാരാദികളേതും കൂടാതെ ദിവാരാത്രം
നാനാജന്തുക്കളൊന്നുമിവിടെയുണ്ടായ്‌വരാ
കാനനദേശേ മദീയാശ്രമേ മനോഹരേ.
ഇങ്ങനെ പല ദിവ്യവത്സരം കഴിയുമ്പോ–
ളിങ്ങെഴുന്നള്ളും രാമദേവനുമനുജനും.
ശ്രീരാമപാദാംഭോജസ്പർശമുണ്ടായീടും നാൾ
തീരും നിൻ ദുരിതങ്ങളെല്ലാമെന്നറിഞ്ഞാലും.
പിന്നെ നീ ഭക്തിയോടെ പൂജിച്ചു വഴിപോലെ
നന്നായി പ്രദക്ഷിണംചെയ്തു കുമ്പിട്ടു കൂപ്പി
നാഥനെ സ്തുതിക്കുമ്പോൾ ശാപമോക്ഷവും വന്നു
പൂതമാനസയായാലെന്നെയും ശുശ്രൂഷിക്കാം.'
എന്നരുൾചെയ്തു മുനി ഹിമവല്പാർശ്വം പുക്കാ–
നന്നുതൊട്ടിവിടെ വാണീടിനാളഹല്യയും
നിന്തിരുമലരടിച്ചെന്തളിർപ്പൊടിയേല്പാ–
നെന്തൊരു കഴിവെന്നു ചിന്തിച്ചു ചിന്തിച്ചുള്ളിൽ
സന്താപം പൂണ്ടുകൊണ്ടു സന്തതം വസിക്കുന്നു
സന്തോഷസന്താനസന്താനമേ! ചിന്താമണേ!

ആരാലും കണ്ടുകൂടാതൊരു പാഷാണാംഗിയായ്
ഘോരമാം തപസ്സോടുമിവിടെ വസിയ്ക്കുന്ന
ബ്രഹ്മനന്ദനയായ ഗൌതമപത്നിയുടെ
കല്മഷമശേഷവും നിന്നുടെ പാദങ്ങളാൽ
ഉന്മൂലനാശം വരുത്തീടണമിന്നുതന്നെ
നിർമ്മലയായ് വന്നീടുമഹല്യാദേവിയെന്നാൽ.'

ഗാഥിനന്ദനൻ ദാശരഥിയോടേവം പറ-
ഞ്ഞാശു തൃക്കൈയും പിടിച്ചുടജാങ്കണം പുക്കാൻ. 1070
ഉഗ്രമാം തപസ്സോടുമിരിയ്ക്കും ശിലാരൂപ-
മഗ്രേ കാൺകെന്നു കാട്ടിക്കൊടുത്തു മുനിവരൻ.
ശ്രീപാദാംബുജം മെല്ലെ വച്ചിതു രാമദേവൻ
ശ്രീപതി രഘുപതി സല്പതി ജഗല്പതി,
രാമോഹമെന്നു പറഞ്ഞാമോദം പൂണ്ടു നാഥൻ
കോമളരൂപൻ മുനിപത്നിയെ വണങ്ങിനാൻ.
അന്നേരം നാഥൻതന്നെക്കാണായിതഹല്യയ്ക്കും
വന്നൊരാനന്ദമേതും ചൊല്ലാവതല്ലയല്ലോ.
താപസശ്രേഷ്ഠനായ കൌശികമുനിയോടും
താപസഞ്ചയം നീങ്ങുമാറു സോദരനോടും 1080
താപനാശനകരനായൊരു ദേവൻ തന്നെ-
ച്ചാപബാണങ്ങളോടും പീതമാം വസ്ത്രത്തോടും
ശ്രീവത്സവക്ഷസ്സോടും സുസ്മിതവക്ത്രത്തോടും
ശ്രീവാസാംബുജദലസന്നിഭനേത്രത്തോടും
വാസവനീലമണിസങ്കാശഗാത്രത്തോടും
വാസവാദ്യമരൌഘവന്ദിതപാദത്തോടും
പത്തുദിക്കിലുമൊക്കെ നിറഞ്ഞ കാന്തിയോടും
ഭക്തവത്സലൻ തന്നെക്കാണായിതഹല്യയ്ക്കും.
തന്നുടെ ഭർത്താവായ ഗൌതമതപോധനൻ

തന്നോടു മുന്നമുരചെയ്തതുമോർത്താളപ്പോൾ.
നിർണ്ണയം നാരായണൻതാനിതു ജഗന്നാഥ–
നർണ്ണോജവിലോചനൻ പത്മജാമനോഹരൻ.
ഇത്ഥമാത്മനി ചിന്തിച്ചുത്ഥാനംചെയ്തു ഭക്ത്യാ
സത്വരമർഘ്യാദികൾകൊണ്ടു പൂജിച്ചീടിനാൾ.
സന്തോഷാശ്രുക്കളൊഴുകീടും നേത്രങ്ങളോടും
സന്താപം തീർന്നു ദണ്ഡനമസ്കാരവും ചെയ്താൾ
ചിത്തകാമ്പിങ്കലേറ്റം വർദ്ധിച്ച ഭക്തിയോടു–
മുത്ഥാനം ചെയ്തു മുഹുരഞ്ജലിബന്ധത്തോടും
വ്യക്തമായൊരു പുളകാഞ്ചിതദേഹത്തോടും
വ്യക്തമല്ലാതെ വന്ന ഗദ്ഗദവർണ്ണത്തോടും.
അദ്വയനായോരനാദ്യസ്വരൂപനെക്കണ്ടു
സദ്യോജാതാനന്ദാബ്ധിമഗ്നയായ്സ്തുതിചെയ്താൾ

അഹല്യാസ്തുതി

'ഞാനഹോ! കൃതാർത്ഥയായേൻ ജഗന്നാഥ! നിന്നെ–
ക്കാണായ്വന്നതുമൂലമത്രയുമല്ല ചൊല്ലാം.
പത്മജരുദ്രാദികളാലപേക്ഷിതം പാദ–
പത്മസംലഗ്നപാംസുലേശമിന്നെനിക്കല്ലോ
സിദ്ധിച്ചു ഭവൽപ്രസാദാതിരേകത്താലതി–
ന്നെത്തുമോ ബഹുകല്പകാലമാരാധിച്ചാലും?
ചിത്രമെത്രയും തവ ചേഷ്ടിതം ജഗല്പതേ!
മർത്ത്യഭാവേന വിമോഹിപ്പിച്ചീടുന്നിതേവം.
ആനന്ദമയനായോരതിമായികൻ പൂർണ്ണൻ
ന്യൂനാതിരേകശൂന്യനചലനല്ലോ ഭവാൻ.
ത്വല്പാദാംബുജപാംസുപവിത്രാ ഭാഗീരഥീ
സർപ്പഭൂഷണവിരിഞ്ചാദികളെല്ലാരെയും
ശുദ്ധമാക്കീടുന്നതും ത്വൽപ്രഭാവത്താലല്ലോ;

സിദ്ധിച്ചേനല്ലോ ഞാനും ത്വല്പാദസ്പർശമിപ്പോൾ!
പണ്ടു ഞാൻ ചെയ്ത പുണ്യമെന്തു വർണ്ണിപ്പതു വൈ-
കുണ്ഠ! തല്ക്കുണ്ഠാത്മനാം ദുർല്ലഭമൂർത്തേ! വിഷ്ണോ!
മർത്ത്യനായവതരിച്ചോരു പൂരുഷം ദേവം
ചിത്തമോഹനം രമണീയദേഹിനം രാമം
ശുദ്ധമൽഭുതവീര്യം സുന്ദരം ധനുർദ്ധരം
തത്ത്വമദ്വയം സത്യസന്ധമാദ്യന്തഹീനം
നിത്യമവ്യയം ഭജിച്ചീടുന്നേനിനി നിത്യം
ഭക്ത്യൈവ മറ്റാരെയും ഭജിച്ചീടുന്നേനില്ല.
യാതൊരു പാദാംബുജമാരായുന്നിതു വേദം,
യാതൊരു നാഭിതന്നിലുണ്ടായി വിരിഞ്ചനും
യാതൊരു നാമം ജപിയ്ക്കുന്നിതു മഹാദേവൻ,
ചേതസാ തത്സ്വാമിയെ ഞാൻ നിത്യം വണങ്ങുന്നേൻ.
നാരദമുനീന്ദ്രനും ചന്ദ്രശേഖരൻതാനും
ഭാരതീരമണനും ഭാരതീദേവിതാനും
ബ്രഹ്മലോകത്തിങ്കൽനിന്നന്വഹം കീർത്തിയ്ക്കുന്നു
കൽമഷഹരം രാമചരിതം രസായനം.
കാമരാഗാദികൾ തീർന്നാനന്ദം വരുവാനായ്
രാമദേവനെ ഞാനും ശരണം പ്രാപിയ്ക്കുന്നേൻ.
ആദ്യനദ്വയനേകനവ്യക്തനനാകുലൻ
വേദ്യനല്ലാരാലുമെന്നാലും വേദാന്തവേദ്യൻ
പരമൻ പരാപരൻ പരമാത്മാവു പരൻ
പരബ്രഹ്മാഖ്യൻ പരമാനന്ദമൂർത്തി നാഥൻ
പുരുഷൻ പുരാതനൻ കേവലസ്സ്വയംജ്യോതി
സ്സകലചരാചരഗുരു കാരുണ്യമൂർത്തി
ഭുവനമനോഹരമായൊരു രൂപംപൂണ്ടു
ഭുവനത്തിങ്കലനുഗ്രഹത്തെ വരുത്തുവാൻ
അങ്ങനെയുള്ള രാമചന്ദ്രനെസ്സദാകാലം

തിങ്ങിന ഭക്ത്യാ ഭജിച്ചീടുന്നേൻ മനസി ഞാൻ
സ്വതന്ത്രൻ പരിപൂർണ്ണനാനന്ദനാത്മാരാമ–
നതന്ദ്രൻ നിജമായാഗുണബിംബിതനായി
ജഗദുൽഭവസ്ഥിതിസംഹാരാദികൾചെയ്‌വാ–
നഖണ്ഡൻ ബ്രഹ്മവിഷ്ണുരുദ്രനാമങ്ങൾപൂണ്ടു
ഭേദരൂപങ്ങൾ കൈക്കൊണ്ടൊരു നിർഗ്ഗുണമൂർത്തി
വേദാന്തവേദ്യൻ മമ ചേതസി വസിക്കണം.
രാമ! രാഘവ! പാദപങ്കജം നമോസ്തു തേ
ശ്രീമയം ശ്രീദേവിപാണിദ്വയപത്മാർച്ചിതം
മാനഹീനന്മാരാം ദിവ്യന്മാരാലനുധ്യേയം
മാനാർത്ഥം മൂന്നിലകമാക്രാന്തജഗൽത്രയം.
ബ്രഹ്മാവിൻ കരങ്ങളാൽ ക്ഷാളിതം പത്മോപമം
നിർമ്മലം ശംഖചക്രകുലിശമത്സ്യാങ്കിതം
മന്മനോനികേതനം കൽമഷവിനാശനം
നിർമ്മലാത്മനാം പരമാസ്പദം നമോസ്തു തേ
ജഗതാശ്രയൻ ഭവാൻ ജഗത്തായതും ഭവാൻ
ജഗതാമാദിഭൂതനായതും ഭവാനല്ലോ.
സർവ്വഭൂതങ്ങളിലുമസക്തനല്ലോ ഭവാൻ
നിർവ്വികാരാത്മാ സാക്ഷിഭൂതനായതും ഭവാൻ
അജനവ്യയൻ ഭവാനജിതൻ നിരഞ്ജനൻ
വചസാം വിഷയമല്ലാതൊരാനന്ദമല്ലോ.
വാച്യവാചകോഭയഭേദേന ജഗന്മയൻ
വാച്യനായ്‌വരേണമെ വാക്കിനു സദാ മമ.
കാര്യകാരണകർത്തൃഫലസാധനഭേദം
മായയാ ബഹുവിധരൂപയാ തോന്നിക്കുന്നു.
കേവലമെന്നാകിലും നിന്തിരുവടിയതു
സേവകന്മാർക്കുപോലുമറിവാനരുതല്ലോ.
ത്വന്മായാവിമോഹിതചേതസാമജ്ഞാനിനാം

ത്വന്മാഹാത്മ്യങ്ങൾ നേരെയറിഞ്ഞുകൂടായല്ലോ
മാനസേ വിശ്വാത്മാവാം നിന്തിരുവടിതന്നെ
മാനുഷനെന്നു കല്പിച്ചീടുവോരജ്ഞാനികൾ.
പുറത്തുമകത്തുമെല്ലാടവുമൊക്കെ നിറ-
ഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്നതു നിത്യം നിന്തിരുവടിയല്ലോ.
ശുദ്ധനദ്വയൻ സമൻ നിത്യൻ നിർമ്മലനേകൻ
ബുദ്ധനവ്യക്തൻ ശാന്തനസംഗൻ നിരാകാരൻ.
സത്ത്വാദിഗുണത്രയയുക്തയാം ശക്തിയുക്തൻ
സത്ത്വങ്ങളുള്ളിൽ വാഴും ജീവാത്മാവായ നാഥൻ. 1180
ഭക്താനാം മുക്തിപ്രദൻ യുക്താനാം യോഗപ്രദൻ
സക്താനാം ഭുക്തിപ്രദൻ സിദ്ധാനാം സിദ്ധിപ്രദൻ
തത്ത്വാധാരാത്മാ ദേവൻ സകലജഗന്മയൻ
തത്ത്വജ്ഞൻ നിരുപമൻ നിഷ്കളൻ നിരഞ്ജനൻ
നിർഗ്ഗുണൻ നിശ്ചഞ്ചലൻ നിർമ്മലൻ നിരാധാരൻ
നിഷ്ക്രിയൻ നിഷ്കാരണൻ നിരഹങ്കാരൻ നിത്യൻ
സത്യജ്ഞാനാനന്താനന്ദാമൃതാത്മകൻ പരൻ
സത്താമാത്രാത്മാ പരമാത്മാ സർവ്വാത്മാ വിഭു
സച്ചിൽബ്രഹ്മാത്മാ സമസ്തേശ്വരൻ മഹേശ്വരൻ
അച്യുതനാദിനാഥൻ സർവ്വദേവതാമയൻ. 1190
നിന്തിരുവടിയായതെത്രയും മൂഢാത്മാവാ-
യന്ധയായുള്ളോരു ഞാനെങ്ങനെയറിയുന്നു?
നിന്തിരുവടിയുടെ തത്ത്വമെന്നാലും ഞാനോ
സന്തതം ഭൂയോ ഭൂയോ നമസ്തേ നമോ നമഃ
യത്ര കുത്രാപി വസിച്ചീടിലുമെല്ലാനാളും
പൊൽത്തളിരടികളിലിളക്കം വരാതൊരു
ഭക്തിയുണ്ടാകവേണമെന്നൊഴിഞ്ഞപരം ഞാ-
നർത്ഥിച്ചീടുന്നേയില്ല നമസ്തേ നമോ നമഃ
നമസ്തേ! രാമ! രാമ! പുരുഷാദ്ധ്യക്ഷ! വിഷ്ണോ!

നമസ്തേ! രാമ! രാമ! ഭക്തവത്സല! രാമ!
നമസ്തേ ഹൃഷീകേശ! രാമ! രാഘവ! രാമ!
നമസ്തേ! നാരായണ! സന്തതം നമോസ്തു തേ
സമസ്തകർമ്മാർപ്പണം ഭവതി കരോമി ഞാൻ
സമസ്തമപരാധം ക്ഷമസ്വ ജഗല്പതേ!
ജനനമരണദുഃഖാപഹം ജഗന്നാഥം
ദിനനായകകോടിസദൃശപ്രഭം രാമം
കരസാരസയുഗസ്സുധൃതശരചാപം
കരുണാകരം കാളജലദാഭാസം രാമം
കനകരുചിരദിവ്യാംബരം രമാവരം
കനകോജ്ജ്വലരത്നകുണ്ഡലാഞ്ചിതഗണ്ഡം
കമലദളലോലവിമലവിലോചനം
കമലോൽഭവനതം മനസാ രാമമീഡേ.'
പുരതഃസ്ഥിതം സാക്ഷാദീശ്വരം രഘുനാഥം
പുരുഷോത്തമം കൂപ്പി സ്തുതിച്ചാൾ ഭക്തിയോടെ.
ലോകേശാത്മജയാകുമഹല്യതാനും പിന്നെ
ലോകേശ്വരാനുജ്ഞയാ പോയിതു പവിത്രയായ്.
ഗൌതമനായ തന്റെ പതിയെ പ്രാപിച്ചുട-
നാധിയും തീർത്തു വസിച്ചീടിനാളഹല്യയും.
ഇസ്തുതി ഭക്തിയോടെ ജപിച്ചീടുന്ന പുമാൻ
ശുദ്ധനായഖിലപാപങ്ങളും നശിച്ചുടൻ
പരമം ബ്രഹ്മാനന്ദം പ്രാപിയ്ക്കുമത്രയല്ല
വരുമൈഹികസൌഖ്യം മനുജന്മാർക്കു നൂനം.
ഭക്ത്യാ നാഥനെ ഹൃദി സന്നിധാനം ചെയ്തുകൊ-
ണ്ടിസ്തുതി ജപിച്ചീടിൽ സാധിയ്ക്കും സകലവും.
പുത്രാർത്ഥി ജപിയ്ക്കിലോ നല്ല പുത്രന്മാരുണ്ടാ-
മർത്ഥാർത്ഥി ജപിച്ചീടിലർത്ഥവുമേറ്റമുണ്ടാം.
ഗുരുതല്പഗൻ കനകസ്തേയി സുരാപായി

ധരണീസുരഹന്താ പിതൃമാതൃഹാ ഭോഗി
പുരുഷാധമനേറ്റമെങ്കിലുമവൻ നിത്യം
പുരുഷോത്തമം ഭക്തവത്സലം നാരായണം
ചേതസി രാമചന്ദ്രം ധ്യാനിച്ചു ഭക്ത്യാ ജപി-
ച്ചാദരാൽ വണങ്ങുകിൽ സാധിയ്ക്കുമല്ലോ മോക്ഷം.
സദ്വൃത്തനെന്നായീടിൽ പറയേണമോ മോക്ഷം
സദ്യഃ സംഭവിച്ചീടും സന്ദേഹമില്ലയേതും.

DAY 3

സീതാസ്വയംവരം

വിശ്വാമിത്രനും പരമാനന്ദം പ്രാപിച്ചപ്പോൾ
വിശ്വനായകൻ തന്നോടീവണ്ണമരുൾചെയ്താൻ:
'ബാലകന്മാരേ! പോക മിഥിലാപുരിയ്ക്കു നാം
കാലവും വൃഥാ കളഞ്ഞീടുകയരുതല്ലോ.
യാഗവും മഹാദേവചാപവും കണ്ടു പിന്നെ
വേഗമോടയോദ്ധ്യയും പുക്കു താതനെക്കാണാം.'
ഇത്തരമരുൾചെയ്തു ഗംഗയും കടന്നവർ
സത്വരം ചെന്നു മിഥിലാപുരമകം പുക്കു.
മുനിനായകനായ കൌശികൻ വിശ്വാമിത്രൻ
മുനിവാടം പ്രാപിച്ചിതെന്നതു കേട്ടനേരം
മനസി നിറഞ്ഞൊരു പരമാനന്ദത്തോടും
ജനകമഹീപതി സംഭ്രമസമന്വിതം
പൂജാസാധനങ്ങളുമെടുത്തു ഭക്തിയോടു
മാചാര്യനോടുമൃഷിവാടം പ്രാപിച്ച നേരം
ആമോദപൂർവ്വം പൂജിച്ചാചാരം പൂണ്ടുനിന്ന
രാമലക്ഷ്മണന്മാരെക്കാണായി നൃപേന്ദ്രനും.
ചന്ദ്രസൂര്യന്മാരെന്നപോലെ ഭൂപാലേശ്വര-
നന്ദനന്മാരെക്കണ്ടു ചോദിച്ചു നൃപേന്ദ്രനും:
'കന്ദർപ്പൻകണ്ടു വന്ദിച്ചീടിന ജഗദേക-

സുന്ദരന്മാരാമിവരാരെന്നു കേൾപ്പിക്കേണം.
നരനാരായണന്മാരാകിയ മൂർത്തികളോ
നരവീരാകാരം കൈക്കൊണ്ടു കാണായതിപ്പോൾ?'
വിശ്വാമിത്രനുമതുകേട്ടരുൾചെയ്തീടിനാൻ:
വിശ്വസിച്ചാലും മമ വാക്യം നീ നരപതേ!
വീരനാം ദശരഥൻ തന്നുടെ പുത്രന്മാരിൽ
ശ്രീരാമൻ ജ്യേഷ്ഠനിവൻ ലക്ഷ്മണൻ മൂന്നാമവൻ
എന്നുടെ യാഗം രക്ഷിച്ചീടുവാനിവരെ ഞാൻ
ചെന്നു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോന്നീടിനേനിതുകാലം.
കാടകം പുക്കനേരം വന്നൊരു നിശാചരി
താടകതന്നെയൊരു ബാണം കൊണ്ടെയ്തു കൊന്നാൻ
പേടിയും തീർന്നു സിദ്ധാശ്രമവും പുക്കു യാഗ-
മാടൽ കൂടാതെ രക്ഷിച്ചീടിനാൻ വഴിപോലെ.
ശ്രീപാദാംബുജരജഃസ്പൃഷ്ടികൊണ്ടഹല്യതൻ
പാപവും നശിപ്പിച്ചു പാവനയാക്കീടിനാൻ.
പാരമേശ്വരമായ ചാപത്തെക്കാണ്മാനുള്ളിൽ
പാരമാഗ്രഹമുണ്ടു നീയതു കാട്ടീടേണം.'
ഇത്തരം വിശ്വാമിത്രൻതന്നുടെ വാക്യം കേട്ടു
സത്വരം ജനകനും പൂജിച്ചു വഴിപോലെ.
സല്ക്കാരയോഗ്യന്മാരാം രാജപുത്രന്മാരെക്ക-
ണ്ടുൾക്കുരുന്നിങ്കൽ പ്രീതി വർദ്ധിച്ചു ജനകനും
തന്നുടെ സചിവനെ വിളിച്ചു നിയോഗിച്ചു:
'ചെന്നു നീ വരുത്തേണമീശ്വരനുടെ ചാപം.'
എന്നതു കേട്ടു മന്ത്രിപ്രവരൻ നടകൊണ്ടാ-
നന്നേരം ജനകനും കൌശികനോടു ചൊന്നാൻ:
'രാജനന്ദനനായ ബാലകൻ രഘുവരൻ
രാജീവവിലോചനൻ സുന്ദരൻ ദാശരഥി
വില്ലിതു കുലച്ചുടൻ വലിച്ചു മുറിച്ചീടിൽ

വല്ലഭനിവൻ മമ നന്ദനയ്ക്കെന്നു നൂനം.'
'എല്ലാമീശ്വരനെന്നേ ചൊല്ലവാതെനിയ്ക്കിപ്പോൾ
വില്ലിഹ വരുത്തീടു' കെന്നരുൾചെയ്തു മുനി.
കിങ്കരന്മാരെ നിയോഗിച്ചിതു മഹീന്ദ്രനും
ഹുങ്കാരത്തോടു വന്നു ചാപവാഹകന്മാരും.
സത്വരമയ്യായിരം കിങ്കരന്മാരും കൂടി
മൃത്യുശാസനചാപമെടുത്തു കൊണ്ടുവന്നാർ.
ഘണ്ടാസഹസ്രമണിവസ്ത്രാദിവിഭൂഷിതം
കണ്ടാലും ത്രൈയംബകമെന്നിതു മന്ത്രീന്ദ്രനും.
ചന്ദ്രശേഖരനുടെ പള്ളിവിൽ കണ്ടു രാമ–
ചന്ദ്രനുമാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടു വന്ദിച്ചീടിനാൻ.
'വില്ലെടുക്കാമോ? കുലച്ചീടാമോ? വലിയ്ക്കാമോ?
ചൊല്ലുകെ'ന്നതു കേട്ടു ചൊല്ലിനാൽ വിശ്വാമിത്രൻ:
'എല്ലാമാ,മാകുന്നതു ചെയ്താലും മടിയ്ക്കേണ്ട
കല്യാണമിതുമൂലം വന്നുകൂടീടുമല്ലോ.'
മന്ദഹാസവും പൂണ്ടൂ രാഘവനതു കേട്ടു
മന്ദമന്ദം പോയ് ചെന്നു നിന്നു കണ്ടിതു ചാപം.
ജ്വലിച്ച തേജസ്സോടുമെടുത്തു വേഗത്തോടെ
കുലച്ചു വലിച്ചുടൻ മുറിച്ചു ജിതശ്രമം.
നിന്നരുളുന്ന നേരമീരേഴുലോകങ്ങളു–
മൊന്നു മാറ്റൊലിക്കൊണ്ടു, വിസ്മയപ്പെട്ടു ജനം.
പാട്ടുമാട്ടവും കൂത്തും പുഷ്പവൃഷ്ടിയുമോരോ–
കൂട്ടമേ വാദ്യങ്ങളും മംഗളസ്തുതികളും
ദേവകളൊക്കെപ്പരമാനന്ദം പൂണ്ടു ദേവ–
ദേവനെ *സ്തുതിയ്ക്കയുമപ്സരസ്ത്രീകളെല്ലാം
ഉത്സാഹം കൈക്കൊണ്ടു വിശ്വേശ്വരനുടെ വിവാ–
ഹോത്സവാരംഭാഘോഷം കണ്ടു കൌതുകം പൂണ്ടാർ.
ജനകൻ ജഗത്സ്വാമിയാകിയ ഭഗവാനെ

ജനസംസദി ഗാഢാശ്ലേഷവും ചെയ്താനല്ലോ.
ഇടിവെട്ടീടും വണ്ണം വിൽമുറിഞ്ഞൊച്ചകേട്ടു
നടുങ്ങി രാജാക്കന്മാരുരഗങ്ങളെപ്പോലെ.
മൈഥിലി മയിൽപേടപൊലെ സന്തോഷം പൂണ്ടാൾ.
കൌതുകമുണ്ടായ്വന്നു ചേതസി കൌശികനും.
മൈഥിലിതന്നെപ്പരിചാരികമാരും നിജ-
മാതാക്കന്മാരും കൂടി നന്നായിച്ചമയിച്ചാർ.
സ്വർണ്ണവർണ്ണത്തെപ്പൂണ്ട മൈഥിലി മനോഹരി
സ്വർണ്ണഭൂഷണങ്ങളുമണിഞ്ഞു ശോഭയോടെ
സ്വർണ്ണമാലയും ധരിച്ചാദരാൽ മന്ദം മന്ദ-
മർണ്ണോജനേത്രൻമുമ്പിൽ സത്രപം വിനീതയായ്
വന്നുടൻ നേത്രോല്പലമാലയുമിട്ടാൾ മുന്നേ,
പിന്നാലെ വരണാർത്ഥമാലയുമിട്ടീടിനാൾ.
മാലയും ധരിച്ചു നീലോല്പലകാന്തി തേടും
ബാലകൻ ശ്രീരാമനുമേറ്റവും വിളങ്ങിനാൻ.
ഭൂമിനന്ദനയ്ക്കനുരൂപനായ് ശോഭിച്ചീടും
ഭൂമിപാലകബാലൻതന്നെക്കണ്ടവർകളും
ആനന്ദാംബുധിതന്നിൽ വീണുടൻമുഴുകിനാർ
മാനവവീരൻ വാഴ്കെന്നാശിയും ചൊല്ലീടിനാർ.
അന്നേരം വിശ്വാമിത്രൻതന്നോടു ജനകനും
വന്ദിച്ചു ചൊന്നാ 'നിനിക്കാലത്തെക്കളയാതെ
പത്രവും കൊടുത്തയച്ചീടേണം ദൂതന്മാരെ-
സ്സത്വരം ദശരഥഭൂപനെ വരുത്തുവാൻ.'
വിശ്വാമിത്രനും മിഥിലാധിപൻതാനും കൂടി
വിശ്വാസം ദശരഥൻതനിയ്ക്കു വരുംവണ്ണം
നിശ്ശേഷവൃത്താന്തങ്ങളെഴുതിയയച്ചിതു
വിശ്രമത്തോടു നടകൊണ്ടിതു ദൂതന്മാരും.
സാകേതപുരി പുക്കു ഭൂപാലൻ തന്നെക്കണ്ടു

ലോകൈകാധിപൻ കൈയിൽ കൊടുത്തു പത്രമതും
സന്ദേശം കണ്ടു പംക്തിസ്യന്ദനൻതാനുമിനി-
സ്സന്ദേഹമില്ല പുറപ്പെടുകെന്നുരചെയ്തു.
അഗ്നിമാനുപാദ്ധ്യായനാകിയ വസിഷ്ഠനും
പത്നിയാമരുന്ധതിതാനുമായ്പുറപ്പെട്ടു
കൌതുകം പൂണ്ടു ചതുരംഗവാഹിനിയോടും
കൌസല്യാദികളായ ഭാര്യമാരോടും കൂടി
ഭരതശത്രുഘ്നന്മാരാകിയ പുത്രന്മാരും
പരമോത്സവയോഗ്യവാദ്യഘോഷങ്ങളോടും
മിഥിലാപുരമകം പുക്കിതു ദശരഥൻ
മിഥിലാധിപൻതാനും ചെന്നെതിരേറ്റുകൊണ്ടാൻ.
വന്ദിച്ചു ശതാനന്ദൻതന്നോടും കൂടെച്ചെന്നു
വന്ദ്യനാം വസിഷ്ഠനെത്തദനു പത്നിയേയും
അർഘ്യപാദ്യാദികളാലർച്ചിച്ചു യഥാവിധി
സല്ക്കരിച്ചിതു യഥായോഗ്യമുർവീന്ദ്രൻതാനും.
രാമലക്ഷ്മണന്മാരും വന്ദിച്ചു പിതാവിനെ-
സ്സാമോദം വസിഷ്ഠനാമാചാര്യപാദാബ്ജവും
തൊഴുതു മാതൃജനങ്ങളേയും യഥാക്രമം
തൊഴുതു ശ്രീരാമപാദാംഭോജമനുജന്മാർ.
തൊഴുതു ഭരതനെ ലക്ഷ്മണകുമാരനും
തൊഴുതു ശത്രുഘ്നനും ലക്ഷ്മണപാദാംഭോജം.
വക്ഷസി ചേർത്തു താതൻ രാമനെപ്പുണർന്നിട്ടു
ലക്ഷ്മണനേയും ഗാഢാശ്ലേഷവും ചെയ്തു നൃപൻ.
ജനകൻ ദശരഥൻതന്നുടെ കൈയും പിടി-
ച്ചനുമോദത്തോടുരചെയ്തിതു മധുരമായ്:
'നാലു കന്യകമാരുണ്ടെനിക്കു കൊടുപ്പാനായ്
നാലു പുത്രന്മാർ ഭവാൻതനിക്കുണ്ടല്ലോ താനും
ആകയാൽ നാലു കുമാരന്മാർക്കും വിവാഹം ചെ-

യ്താകിലോ നിരൂപിച്ചാലേതുമേ മടിയ്ക്കേണ്ട
വസിഷ്ഠൻതാനും ശതാനന്ദനും കൌശികനും
വിധിച്ചു മുഹൂർത്തവും നാൽവർക്കും യഥാക്രമം
ചിത്രമായിരിപ്പൊരു മണ്ഡപമതും തീർത്തു
മുത്തുമാലകൾ പുഷ്പഫലങ്ങൾതൂക്കി നാനാ-
രത്നമണ്ഡിതസ്തംഭതോരണങ്ങളും നാട്ടി
രത്നമണ്ഡിതസ്വർണ്ണപീഠവും വച്ചു ഭക്ത്യാ
ശ്രീരാമപാദാംഭോജം കഴുകിച്ചനന്തരം
ഭേരിദുന്ദുഭിമുഖ്യവാദ്യഘോഷങ്ങളോടും
ഹോമവും കഴിച്ചു തൻ പുത്രിയാം വൈദേഹിയെ
രാമനു നൽകീടിനാൻ ജനകമഹീന്ദ്രനും.
തല്പാദതീർത്ഥം നിജശിരസി ധരിച്ചുട-
നുൾപ്പുളകാംഗത്തോടെ നിന്നിതു ജനകനും
യാതൊരു പാദതീർത്ഥം ശിരസി ധരിയ്ക്കുന്നു
ഭൂതേശവിധിമുനീന്ദ്രാദികൾ ഭക്തിയോടെ.
ഊർമ്മിളതന്നെ വേട്ടു ലക്ഷ്മണകുമാരനും
കാമ്യാംഗിമാരാം ശ്രുതകീർത്തിയും മാണ്ഡവിയും
ഭരതശത്രുഘ്നന്മാർതമ്മുടെ പത്നിമാരായ്;
പരമാനന്ദം പൂണ്ടു വസിച്ചാരെല്ലാവരും.
കുശികാത്മജനോടും വസിഷ്ഠനോടും കൂടി
വിശദസ്മിതപൂർവ്വം പറഞ്ഞു ജനകനും:
മുന്നം നാരദനരുൾചെയ്തു കേട്ടിരിപ്പൂ ഞാ-
നെന്നുടെ മകളായ സീതാവൃത്താന്തമെല്ലാം
യാഗഭൂദേശം വിശുദ്ധ്യർത്ഥമായുഴുതപ്പോ-
ളേകദാ സിതാമദ്ധ്യേ കാണായി കന്യാരത്നം
ജാതയായ്യോരു ദിവ്യകന്യകതന്നിയ്ക്കു ഞാൻ
സീതയെന്നൊരു നാമം വിളിച്ചേനതുമൂലം
പുത്രിയായ്വളർത്തു ഞാനിരിയ്ക്കും കാലത്തിങ്ക-

ലത്ര നാരദനെഴുന്നള്ളിനാനൊരു ദിനം.
എന്നോടു മഹാമുനി താനരുൾചെയ്താനപ്പോൾ:
‘നിന്നുടെ മകളായ സീതാവൃത്താന്തം കേൾ നീ:
പരമാനന്ദമൂർത്തി ഭഗവാൻ നാരായണൻ
പരമാത്മാവാമജൻ ഭക്തവത്സലൻ നാഥൻ
ദേവകാര്യാർത്ഥം പംക്തികണ്ഠനിഗ്രഹത്തിനായി
ദേവേന്ദ്രവിരിഞ്ചരുദ്രാദികളർത്ഥിയ്ക്കയാൽ
ഭൂമിയിൽ സൂര്യാന്വയേ വന്നവതരിച്ചിതു
രാമനായ് മായാമർത്ത്യവേഷം പൂണ്ടറിഞ്ഞാലും.
യോഗേശൻ മനുഷ്യനായീടുമ്പോളിതുകാലം
യോഗമായാദേവിയും മാനുഷവേഷത്തോടെ
ജാതയായിതു തവ വേശ്മനി തല്ക്കാരണാൽ
സാദരം ശ്രീരാമനു കൊടുക്ക മടിയാതെ’,
ഇത്ഥം നാരദനരുളിച്ചെയ്തു മറഞ്ഞിതു
പുത്രിയായ് വളർത്തിതു ഭക്തികൈക്കൊണ്ടു ഞാനും.
സീതയെ ശ്രീരാഘവനെങ്ങനെ കൊടുക്കാവൂ!
ചേതസി നിരൂപിച്ചാലെങ്ങനെയറിയുന്നു?
എന്നതോർത്തിരിയ്ക്കുമ്പോളൊന്നു മാനസേ തോന്നി
പന്നഗവിഭൂഷണൻ തന്നനുഗ്രഹശക്ത്യാ.
മൃത്യുശാസനചാപം മുറിച്ചീടുന്ന പുമാൻ
ഭർത്താവാകുന്നതു മല്പുത്രിയ്ക്കെന്നൊരു പണം
ചിത്തത്തിൽ നിരൂപിച്ചു വരുത്തി നൃപന്മാരെ
ശക്തിയില്ലിതിനെന്നു പൃഥ്വീപാലകന്മാരും
ഉദ്ധതഭാവമെല്ലാമകലെക്കളഞ്ഞുടൻ
ബുദ്ധിയും കെട്ടുപോയങ്ങടങ്ങിക്കൊണ്ടാരല്ലോ.
അൽഭുതപുരുഷനാമുല്പലനേത്രൻതന്നെ
ത്വൽപ്രസാദത്താലിന്നു സിദ്ധിച്ചേൻ ഭാഗ്യവശാൽ’.
ദർപ്പകസമനായ ചില്പുരുഷനെ നോക്കി

പില്പാടു തെളിഞ്ഞുരചെയ്തിതു ജനകനും:
'അദ്യ മേ സഫലമായ് വന്നു മാനുഷജന്മം
ഖദ്യോതായുതസഹസ്രോദ്യോതരൂപത്തോടും
ഖദ്യോതാന്വയേ പിറന്നൊരു നിന്തിരുവടി
വിദ്യുത്സംയുക്തമായ ജീമൂതമെന്നപോലെ
ശക്തിയാം ദേവിയോടും യുക്തനായ് കാൺക മൂലം
ഭക്തവത്സല! മമ സിദ്ധിച്ചു മനോരഥം.
രക്തപങ്കജചരണാഗ്രേ സന്തതം മമ
ഭക്തി സംഭവിക്കേണം മുക്തിയും ലഭിക്കേണം.
ത്വല്പാദാംബുജഗളിതാംബുബിന്ദുക്കൾ ധരി-
ച്ചുല്ലലോൽഭവൻ ജഗത്തൊക്കവേ സൃഷ്ടിക്കുന്നു;
ത്വല്പാദാംബുജഗളിതാംബുധാരണം കൊണ്ടു
സർപ്പഭൂഷണൻ ജഗത്തൊക്കെ സംഹരിക്കുന്നു;
ത്വല്പാദാംബുജഗളിതാംബുധാരണം കൊണ്ടു
സല്പുമാൻ മഹാബലി സിദ്ധിച്ചാനൈന്ദ്രം പദം.
ത്വല്പാദാംബുജരജഃസ്പൃഷ്ടികൊണ്ടഹല്യയും
കിൽബിഷത്തോടു വേറുപെട്ടു നിർമ്മലയായാൾ.
നിന്തിരുവടിയുടെ നാമകീർത്തനം കൊണ്ടു
ബന്ധവുമകന്നു മോക്ഷത്തെയും പ്രാപിക്കുന്നു.
സന്തതം യോഗസ്ഥന്മാരാകിയ മുനീന്ദ്രന്മാർ;
ചിന്തിക്കായ്‌വരേണമേ പാദപങ്കജദ്വയം.'
ഇത്ഥമോരോന്നേ ചൊല്ലി സ്തുതിച്ചു ജനകനും
ഭക്തികൈക്കൊണ്ടു കൊടുത്തീടിനാൻ മഹാധനം.
കരികളറുനൂറും പതിനായിരം തേരും
തുരഗങ്ങളെയും നൽകീടിനാൻ നൂറായിരം;
പത്തിയുമൊരുലക്ഷം മുന്നൂറു ദാസികളും
വസ്ത്രങ്ങൾദിവ്യങ്ങളായുള്ളതും ബഹുവിധം.
മുത്തുമാലകൾ ദിവ്യരത്നങ്ങൾ പലതരം

പ്രത്യേകം നൂറുകോടി കാഞ്ചനഭാരങ്ങളും
സീതാദേവിയ്ക്കു കൊടുത്തീടിനാൻ ജനകനും;
പ്രീതികൈക്കൊണ്ടു പരിഗ്രഹിച്ചു രാഘവനും.
വിധിനന്ദനപ്രമുഖന്മാരാം മുനികളെ
വിധിപൂർവ്വകം ഭക്ത്യാ പൂജിച്ചു വണങ്ങിനാൻ.
സമ്മാനിച്ചിതു സുമന്ത്രാദിമന്ത്രികളെയും
സമ്മോദംപൂണ്ടു ദശരഥനും പുറപ്പെട്ടു.
കൽമഷമകന്നൊരു ജനകനൃപേന്ദ്രനും
തന്മകളായ സീതതന്നെയുമാശ്ലേഷിച്ചു
നിർമ്മലഗാത്രിയായ പുത്രിയ്ക്കു പതിവ്രതാ-
ധർമ്മങ്ങളെല്ലാമുപദേശിച്ചു വഴിപോലെ.
ചിന്മയൻ മായാമയനായ രാഘവൻനിജ-
ധർമ്മദാരങ്ങളോടും കൂടവേ പുറപ്പെട്ടു.
മൃദംഗാനകഭേരീതൂര്യഘോഷങ്ങളോടും
മൃദുനാദങ്ങൾതേടും വീണയും കുഴലുകൾ
ശൃംഗകാഹളങ്ങളും മദ്ദളമിടയ്ക്കകൾ
ശൃംഗാരരസപരിപൂർണ്ണവേഷങ്ങളോടും
ആനതേർകുതിരകാലാളായ പടയോടു-
മാനന്ദമോടും പിതൃമാതൃഭ്രാതാക്കളോടും
കൗശികവസിഷ്ഠാദിതാപസേന്ദ്രന്മാരായ
ദേശികന്മാരോടും ഭൃത്യാമാത്യാദികളോടും
വേഗമോടയോദ്ധ്യയ്ക്കാമ്മാറങ്ങു തിരിച്ചപ്പോ-
ളാകാശദേശേ വിമാനങ്ങളും നിറഞ്ഞുതേ.
സന്നാഹത്തോടു നടന്നീടുമ്പോൾ ജനകനും
പിന്നാലെ ചെന്നു യാത്രയയച്ചോരനന്തരം
വെൺകൊറ്റക്കുട തഴ വെൺചാമരങ്ങളോടും
തിങ്കൾമണ്ഡലം തൊഴുമാലവട്ടങ്ങളോടും
ചെങ്കൊടിക്കൂറകൾകൊണ്ടങ്കിതധ്വജങ്ങളും

കുങ്കുമമലയജകസ്തൂരിഗന്ധത്തോടും
നടന്നു വിരവോടു മൂന്നു യോജന വഴി
കടന്നനേരം കണ്ടു ദുർന്നിമിത്തങ്ങളെല്ലാം.

ഭാർഗ്ഗവഗർവ്വശമനം

അന്നേരം വസിഷ്ഠനെ വന്ദിച്ചു ദശരഥൻ
'ദുർന്നിമിത്തങ്ങളുടെ കാരണം ചൊല്ലുകെ'ന്നാൻ.
'മന്നവ! കുറഞ്ഞൊരു ഭീതിയുണ്ടാകുമിപ്പോൾ
പിന്നേടമഭയവുമുണ്ടാമെന്നറിഞ്ഞാലും,
ഏതുമേ പേടിയ്ക്കേണ്ട നല്ലതേ വന്നുകൂടു
ഖേദവുമുണ്ടാകേണ്ട കീർത്തിയും വർദ്ധിച്ചീടും.'
ഇത്തരം വിധിസുതനരുളിച്ചെയ്യുന്നേരം
പദ്ധതിമദ്ധ്യേ കാണായ്‌വന്നു ഭാർഗ്ഗവനെയും.
നീലനീരദനിഭനിർമ്മലവർണ്ണത്തോടും
നീലലോഹിതശിഷ്യൻ ബഡവാനലസമൻ.
ക്രൂദ്ധനായ് പരശുബാണാസനങ്ങളും പൂണ്ടു
പദ്ധതിമദ്ധ്യേ വന്നുനിന്നപ്പോൾ ദശരഥൻ
ബദ്ധസാദ്ധ്വസം വീണു നമസ്കാരവും ചെയ്താൻ
ബുദ്ധിയുംകെട്ടു നിന്നു മറ്റുള്ള ജനങ്ങളും.
ആർത്തനായ് പംക്തിരഥൻ ഭാർഗ്ഗവരാമൻതന്നെ
പേർത്തു വന്ദിച്ചു ഭക്ത്യാ കീർത്തിച്ചാൻ പലതരം:
'കാർത്തവീര്യാരേ! പരിത്രാഹി മാം തപോനിധേ!
മാർത്താണ്ഡകുലം പരിത്രാഹി കാരുണ്യാംബുധേ!
ക്ഷത്രിയാന്തക! പരിത്രാഹി മാം ജമദഗ്നി-
പുത്ര! മാം പരിത്രാഹി രേണുകാത്മജ! വിഭോ!
പരശുപാണേ! പരിപാലയ കുലം മമ
പരമേശ്വരപ്രിയ! പരിപാലയ നിത്യം.
പാർത്ഥിവസമുദായരക്തതീർത്ഥത്തിൽ കുളി-

ച്ചാസ്ഥയാ പിതൃഗണതർപ്പണം ചെയ്ത നാഥ!
കാത്തുകൊള്ളുക തപോവാരിധേ! ഭൃഗുപതേ!
കാൽത്തളിരിണ തവ ശരണം മമ വിഭോ!'
ഇത്തരം ദശരഥൻ ചൊന്നതാദരിയാതെ
ബദ്ധരോഷേണ വഹ്നിജ്വാല പൊങ്ങീടും വണ്ണം.
വക്ത്രവും മദ്ധ്യാഹ്നാർക്കമണ്ഡലം പോലെ ദീപ്ത്യാ
സത്വരം ശ്രീരാമനോടരുളിച്ചെയ്തീടിനാൻ:
'ഞാനൊഴിഞ്ഞുണ്ടോ രാമനിത്രിഭുവനത്തിങ്കൽ?
മാനവനായ ഭവാൻ, ക്ഷത്രിയനെന്നാകിലോ
നില്ലുനില്ലരക്ഷണമെന്നോടു യുദ്ധം ചെയ്‌വാൻ;
വില്ലിങ്കൽ നിനക്കേറ്റം വല്ലഭമുണ്ടല്ലോ കേൾ.
നീയല്ലോ ബലാൽ ശൈവചാപം ഖണ്ഡിച്ചതെന്റെ
കയ്യിലുണ്ടൊരു ചാപം വൈഷ്ണവം മഹാസാരം.
ക്ഷത്രിയകുലജാതനാകിൽ നീയിതുകൊണ്ടു
സത്വരം പ്രയോഗിയ്ക്കിൽ നിന്നോടു യുദ്ധം ചെയ്‌വൻ.
അല്ലായ്കിൽ കൂട്ടത്തോടെ സംഹരിച്ചീടുന്നതു-
ണ്ടില്ല സന്ദേഹമെനിയ്ക്കെന്നതു ധരിച്ചാലും.
ക്ഷത്രിയകുലാന്തകൻ ഞാനെന്നതറിഞ്ഞീലേ?
ശത്രുത്വം നമ്മിൽ പണ്ടുപണ്ടേയുണ്ടെന്നോർക്ക നീ.'
രേണുകാത്മജനേവം പറഞ്ഞോരനന്തരം
ക്ഷോണിയും പാരമൊന്നു വിറച്ചു ഗിരികളും.
അന്ധകാരംകൊണ്ടൊക്കെ മറഞ്ഞു ദിക്കുകളും
സിന്ധുവാരിയുമൊന്നു കലങ്ങിമറിഞ്ഞിതു
എന്തൊന്നു വരുന്നിതെന്നോർത്തു ദേവാദികളും
ചിന്തപൂണ്ടുഴന്നിതു താപസവരന്മാരും.
പംക്തിസ്യന്ദനൻ ഭീതികൊണ്ടു വേപഥുപൂണ്ടു,
സന്താപമുണ്ടായ്‌വന്നു വിരിഞ്ചതനയനും.
മുഗ്ദ്ധഭാവവും പൂണ്ടു രാമനാം കുമാരനും

ക്രുദ്ധനാം പരശുരാമൻതന്നോടരുൾചെയ്തു:
‘ചൊല്ലേഴും മഹാനുഭാവന്മാരാം പ്രൌഢാത്മാക്കൾ
വല്ലാതെ ബാലന്മാരോടിങ്ങനെ തുടങ്ങിയാൽ
ആശ്രയമവർക്കെന്തോന്നുള്ളതു തപോനിധേ!
സ്വാശ്രമകുലധർമ്മമെങ്ങനെ പാലിയ്ക്കുന്നു?
നിന്തിരുവടി തിരുവുള്ളത്തിലേറുന്നതി-
ന്നന്തരമുണ്ടോ പിന്നെ വരുന്നു നിരൂപിച്ചാൽ?
അന്ധനായിരിപ്പൊരു ബാലകനുണ്ടോ ഗുണ-
ബന്ധനം ഭവിയ്ക്കുന്നു സന്തതം ചിന്തിച്ചാലും.
ക്ഷത്രിയകുലത്തിങ്കലുൽഭവിയ്ക്കയും ചെയ്തേൻ
ശസ്ത്രാസ്ത്രപ്രയോഗസാമർത്ഥ്യമില്ലല്ലോതാനും.
ശത്രുമിത്രോദാസീനഭേദവുമെനിയ്ക്കില്ല
ശത്രുസംഹാരം ചെയ്‌വാൻ ശക്തിയുമില്ലയല്ലോ.
അന്തകാന്തകൻ പോലും ലംഘിച്ചീടുന്നതല്ല
നിന്തിരുവടിയുടെ ചിന്തിത, മതുമൂലം
വില്ലിങ്ങു തന്നാലും ഞാനാകിലോ കുലച്ചീടാ-
മല്ലെങ്കിൽ തിരുവുള്ളക്കേടുമുണ്ടാകവേണ്ട.’
സുന്ദരൻ സുകുമാരനിന്ദിരാപതി രാമൻ
കന്ദർപ്പകളേബരൻ കഞ്ജലോചനൻ പരൻ
ചന്ദ്രചൂഡാരവിന്ദമന്ദിരമഹേന്ദ്രാദി
വൃന്ദാരകേന്ദ്രമുനിവൃന്ദവന്ദിതൻ ദേവൻ
മന്ദഹാസവും പൂണ്ടു വന്ദിച്ചു മന്ദേതരം
നന്ദിച്ചു ദശരഥനന്ദനൻ വില്ലും വാങ്ങി
നിന്നരുളുന്നനേരമീരേഴു ലോകങ്ങളു-
മൊന്നിച്ചു നിറഞ്ഞൊരു തേജസ്സു കാണായ്‌വന്നു.
കുലച്ചു ബാണമേകമെടുത്തു തൊടുത്താശു
വലിച്ചു നിറച്ചുടൻ നിന്നിതു ജിതശ്രമം
ചോദിച്ചു ഭൃഗുപതിതന്നോടു രഘുപതി:

‘മോദത്തോടരുളിച്ചെയ്തീടണം ദയാനിധേ!
മാർഗ്ഗണം നിഷ്ഫലമായ്‌വരികയില്ല മമ
ഭാർഗ്ഗവരാമ! ലക്ഷ്യം കാട്ടിത്തന്നീടവേണം!’
ശ്രീരാമവചനംകേട്ടന്നേരം ഭാർഗ്ഗവനു-
മാരൂഢാനന്ദമതിനുത്തരമരുൾചെയ്തു:
ശ്രീരാമ! രാമ! മഹാബാഹോ! ജാനകീപതേ!
ശ്രീരമണാത്മാരാമ! ലോകാഭിരാമ! രാമ!
ശ്രീരാമ! സീതാഭിരാമാനന്ദാത്മക! വിഷ്ണോ!
ശ്രീരാമ രാമ! രമാരമണ! രഘുപതേ!
ശ്രീരാമ രാമ! പുരുഷോത്തമ! ദയാനിധേ!
ശ്രീരാമ! സൃഷ്ടിസ്ഥിതിപ്രളയഹേതുമൂർത്തേ!
ശ്രീരാമ! ദശരഥനന്ദന! ഹൃഷീകേശ!
ശ്രീരാമരാമരാമ! കൌസല്യാത്മജ! ഹരേ!
എങ്കിലോ പുരാവൃത്തം കേട്ടുകൊണ്ടാലും മമ
പങ്കജവിലോചന! കാരുണ്യവാരാന്നിധേ!
ചക്രതീർത്ഥത്തിങ്കൽചെന്നെത്രയും ബാല്യകാലേ
ചക്രപാണിയെത്തന്നെ തപസ്സു ചെയ്തേൻ ചിരം
ഉഗ്രമാം തപസ്സുകൊണ്ടിന്ദ്രിയങ്ങളെയെല്ലാം
നിഗ്രഹിച്ചനുദിനം സേവിച്ചേൻ ഭഗവാനെ.
വിഷ്ണു കൈവല്യമൂർത്തി ഭഗവാൻ നാരായണൻ
ജിഷ്ണുസേവിതൻ ഭജനീയനീശ്വരൻ നാഥൻ
മാധവൻ പ്രസാദിച്ചു മല്പുരോഭാഗേ വന്നു
സാദരം പ്രത്യക്ഷനായരുളിച്ചെയ്തീടിനാൻ!
‘ഉത്തിഷ്ഠോത്തിഷ്ഠ ബ്രഹ്മൻ! തുഷ്ടോഹം തപസാ തേ
സിദ്ധിച്ചു സേവാഫലം നിനക്കെന്നറിഞ്ഞാലും
മത്തേജോയുക്തൻ ഭവാനെന്നതുമറിഞ്ഞാലും.
കർത്തവ്യം പലതുണ്ടു ഭവതാ ഭൃഗുപതേ!
കൊല്ലണം പിതൃഹന്താവാകിയ ഹേഹയനെ

ചൊല്ലെഴും കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനനാം നൃപേന്ദ്രനെ
വല്ലജാതിയു,മവൻ മല്ക്കലാംശജനല്ലോ
വല്ലഭം ധനുർവേദത്തിന്നവനേറുമല്ലോ.
ക്ഷത്രിയവംശമിരുപത്തൊന്നു പരിവൃത്തി
യുദ്ധേ നിഗ്രഹിച്ചു കശ്യപനു ദാനം ചെയ്ക
പൃഥ്വീമണ്ഡലമൊക്കെ, പ്പിന്നെശ്ശാന്തിയെപ്രാപി-
ച്ചുത്തമമായ തപോനിഷ്ഠയാ വസിച്ചാലും.
പിന്നെ ഞാൻ ത്രേതായുഗേ ഭൂമിയിൽ ദശരഥൻ
തന്നുടെ തനയനായ്വന്നവതരിച്ചീടും.
അന്നു കണ്ടീടാം തമ്മിലെന്നാലെന്നുടെ തേജ-
സ്സന്യൂനം ദാശരഥിതന്നിലാക്കീടുക നീ.
പിന്നെയും തപസ്സുചെയ്താബ്രഹ്മപ്രളയാന്ത-
മെന്നെസ്സേവിച്ചു വസിച്ചീടുക മഹാമുനേ!'
എന്നരുൾചെയ്തു മറഞ്ഞീടിനാൻ നാരായണൻ
തന്നിയോഗങ്ങളെല്ലാം ചെയ്തിതു ഞാനും നാഥ!
നിന്തിരുവടിതന്നെ വന്നവതരിച്ചോരു
പംക്തിസ്യന്ദനസുതനല്ലോ നീ ജഗല്പതേ!
എങ്കലുള്ളൊരു മഹാവൈഷ്ണവതേജസ്സെല്ലാം
നിങ്കലാക്കീടുവാനായ് തന്നിതു ശരാസനം
ബ്രഹ്മാദിദേവകളാൽ പ്രാർത്ഥിയ്ക്കപ്പെട്ടുള്ളോരു
കർമ്മങ്ങൾ മായാബലംകൊണ്ടു സാധിപ്പിയ്ക്ക നീ.
സാക്ഷാൽ ശ്രീനാരായണൻതാനല്ലോ ഭവാൻ ജഗൽ-
സാക്ഷിയായിടും വിഷ്ണു ഭഗവാൻ ജഗന്മയൻ.
ഇന്നിപ്പോൾ സഫലമായ് വന്നിതു മമ ജന്മം
മുന്നം ചെയ്തൊരു തപസ്സാഫല്യമെല്ലാം വന്നു.
ബ്രഹ്മമുഖ്യന്മാരാലും കണ്ടു കിട്ടീടാതൊരു
നിർമ്മലമായ രൂപം കാണായ് വന്നതുമൂലം
ധന്യനായ് കൃതാർത്ഥനായ് സ്വസ്ഥനായ് വന്നേനല്ലോ;

നിന്നുടെ രൂപമുള്ളിൽ സന്തതം വസിയ്ക്കേണം.
അജ്ഞാനോൽഭവങ്ങളാം ജന്മാദിഷഡ്ഭാവങ്ങൾ
സുജ്ഞാനസ്വരൂപനാം നിങ്കലില്ലല്ലോ പോറ്റീ!
നിർവ്വികാരാത്മാ പരിപൂർണ്ണനായിരിപ്പൊരു
നിർവ്വാണപ്രദനല്ലോ നിന്തിരുവടി പാർത്താൽ.
വഹ്നിയിൽ ധൂമം പോലെ വാരിയിൽ നുര പോലെ
നിന്നുടെ മഹാമായാവൈഭവം ചിത്രം! ചിത്രം!
യാവല്പര്യന്തം മായാസംവൃതം ലോകമോർത്താൽ
താവല്പര്യന്തമറിയാവതല്ല ഭവത്തത്ത്വം.
സത്സംഗംകൊണ്ടു ലഭിച്ചീടിന ഭക്തിയോടും
ത്വൽസേവാരതന്മാരാം മാനുഷർ മെല്ലെ മെല്ലെ
ത്വന്മായാരചിതമാം സംസാരപാരാവാരം
തന്മറുകരയേറീടുന്നിതു കാലംകൊണ്ടേ.
ത്വൽജ്ഞാനപരന്മാരാം മാനുഷജനങ്ങൾക്കു-
ള്ളജ്ഞാനം നീക്കുവോരു സൽഗുരു ലഭിച്ചീടും.
സൽഗുരുവരങ്കൽനിന്നമ്പോടു വാക്യജ്ഞാന-
മുൾക്കാമ്പിലുദിച്ചീടും ത്വൽപ്രസാദത്താലപ്പോൾ.
കർമ്മബന്ധത്തിങ്കൽനിന്നാശു വേർപെട്ടു ഭവ-
ച്ചിന്മയപദത്തിങ്കലാഹന്ത! ലയിച്ചീടും.
ത്വൽഭക്തിവിഹീനന്മാരായുള്ള ജനങ്ങൾക്കു
കല്പകോടികൾകൊണ്ടും സിദ്ധിയ്ക്കയില്ലയല്ലോ.
വിജ്ഞാനജ്ഞാനസുഖം മോക്ഷമെന്നറിഞ്ഞാലും
അജ്ഞാനം നീക്കി ത്വൽബോധം മമ സിദ്ധിയ്ക്കേണം.,
ആകയാൽ ത്വല്പാദപത്മങ്ങളിൽ സദാകാല-
മാകുലംകൂടാതൊരു ഭക്തി സംഭവിയ്ക്കേണം.
നമസ്തേ ജഗത്പതേ! നമസ്തേ രമാപതേ!
നമസ്തേ ദാശരഥേ! നമസ്തേ സതാം പതേ!
നമസ്തേ വേദപതേ! നമസ്തേ ദേവപതേ!

നമസ്തേ മഖപതേ! നമസ്തേ ധരാപതേ!
നമസ്തേ ധർമ്മപതേ! നമസ്തേ സീതാപതേ!
നമസ്തേ കാരുണ്യാബ്ധേ! നമസ്തേ ചാരുമൂർത്തേ!
നമസ്തേ രാമ രാമ! നമസ്തേ രാമചന്ദ്ര!
നമസ്തേ രാമ രാമ! നമസ്തേ രാമഭദ്ര!
സന്തതം നമോസ്തു തേ ഭഗവൻ! നമോസ്തു തേ
ചിന്തയേ ഭവച്ചരണാംബുജം നമോസ്തു തേ
സ്വർഗ്ഗതിയ്ക്കായിട്ടെന്നാൽ സഞ്ചിതമായ പുണ്യ-
മൊക്കെ നിൻ ബാണത്തിനു ലക്ഷ്യമായ് ഭവിക്കേണം.'

എന്നതു കേട്ടു തെളിഞ്ഞന്നേരം ജഗന്നാഥൻ
മന്ദഹാസവും ചെയ്തു ഭാർഗ്ഗവനോടു ചൊന്നാൻ:
'സന്തോഷം പ്രാപിച്ചേൻ ഞാൻ നിന്തിരുവടിയുള്ളി-
ലെന്തോന്നു ചിന്തിച്ചതെന്നാലവയെല്ലാം തന്നേൻ'
പ്രീതികൈക്കൊണ്ടു ജമദഗ്നിപുത്രനുമപ്പോൾ
സാദരം ദശരഥപുത്രനോടരുൾ ചെയ്തു:
'ഏതാനുമനുഗ്രഹമുണ്ടെന്നെക്കുറിച്ചെങ്കിൽ
പാദഭക്തന്മാരിലും പാദപത്മങ്ങളിലും
ചേതസി സദാകാലം ഭക്തി സംഭവിക്കേണം
മാധവ! രഘുപതേ! രാമ! കാരുണ്യാംബുധേ!
ഇസ്തോത്രം മയാ കൃതം ജപിച്ചീടുന്ന പുമാൻ
ഭക്തനായ് തത്വജ്ഞനായീടേണം, വിശേഷിച്ചും
മൃത്യു വന്നടുക്കുമ്പോൾ ത്വല്പാദാംബുജസ്മൃതി
ചീത്തേ സംഭവിപ്പതിന്നായനുഗ്രഹിക്കേണം.'
'അങ്ങനെ തന്നെ'യെന്നു രാഘവൻ നിയോഗത്താൽ
തിങ്ങിന ഭക്തിപൂണ്ടു രേണുകാതനയനും
സാദരം പ്രദക്ഷിണം ചെയ്തു കുമ്പിട്ടു കൂപ്പി
പ്രീതനായ്ചെന്നു മഹേന്ദ്രാചലം പുക്കീടിനാൻ.

ഭൂപതി ദശരഥൻതാനതിസന്തുഷ്ടനായ്
താപവുമകന്നു തൻപുത്രനാം രാമൻതന്നെ
ഗാഢമായാശ്ലേഷം ചെയ്താനന്ദാശ്രുക്കളോടും
പ്രൌഢാത്മാവായ വിധിനന്ദനനോടും കൂടി
പുത്രന്മാരോടും പടയോടും ചെന്നയോദ്ധ്യയിൽ
സ്വസ്ഥമാനസനായ് വാണീടിനാൻ കീർത്തിയോടെ.
ശ്രീരാമാദികൾ നിജഭാര്യമാരോടും കൂടി
സ്വൈരമായ് രമിച്ചുവാണീടിനാരെല്ലാവരും.
വൈകുണ്ഠപുരിതന്നിൽ ശ്രീഭഗവതിയോടും
വൈകുണ്ഠൻ വാഴും പോലെ രാഘവൻ സീതയോടും
ആനന്ദമൂർത്തി മായാമാനുഷവേഷം കൈക്കൊ-
ണ്ടാനന്ദം പൂണ്ടു വസിച്ചീടിനാനനുദിനം.
കേകയനരാധിപനാകിയ യുധാജിത്തും
കൈകേയീതനയനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടങ്ങു ചെൽവാൻ
ദൂതനെയയച്ചതു കണ്ടൊരു ദശരഥൻ
സോദരനായ് മേവീടും ശത്രുഘ്നനോടും കൂടി
സാദരം ഭരതനെപ്പോവാനായ് നിയോഗിച്ചാ-
നാദരവോടും നടന്നീടിനാരവർകളും.
മാതുലൻതന്നെക്കണ്ടു ഭരതശത്രുഘ്നന്മാർ
മോദമുൾക്കൊണ്ടു വസിച്ചീടിനാരതുകാലം.
മൈഥിലിയോടും നിജനന്ദനനോടും ചേർന്നു
കൌസല്യാദേവിതാനും പരമാനന്ദം പൂണ്ടാൾ.
രാമലക്ഷ്മണന്മാരാം പുത്രന്മാരോടും നിജ-
ഭാമിനിമാരോടുമാനന്ദിച്ചു ദശരഥൻ
സാകേതപുരിതന്നിൽ സുഖിച്ചു വാണീടിനാൻ
പാകശാസനനമരാലയേ വാഴുംപോലെ.
നിർവ്വികാരാത്മാവായ പരമാനന്ദമൂർത്തി
സർവ്വലോകാനന്ദാർത്ഥം മനുഷ്യാകൃതിപൂണ്ടു

തന്നുടെ മായാദേവിയാകിയ സീതയോടു-
മൊന്നിച്ചുവാണാനയോദ്ധ്യാപുരിതന്നിലന്നേ. 1700

ഇത്യദ്ധ്യാത്മരാമായണേ ഉമാമഹേശ്വരസംവാദേ
ബാലകാണ്ഡം സമാപ്തം

DAY4